

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Miljøvurdering af offshore kulbrinte aktiviteter

en benchmarkingundersøgelse af krav til VVM for efterforskningsaktiviteter i Grønland, Norge, Canada, Danmark og Alaska : videnskabelig rapport fra Det Danske Center for Miljøvurdering, Forskningscenter for Arktisk Olie og Gas

Merrild Hansen, Anne; Vammen Larsen, Sanne

Publication date:
2016

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Merrild Hansen, A., & Vammen Larsen, S. (2016). *Miljøvurdering af offshore kulbrinte aktiviteter: en benchmarkingundersøgelse af krav til VVM for efterforskningsaktiviteter i Grønland, Norge, Canada, Danmark og Alaska : videnskabelig rapport fra Det Danske Center for Miljøvurdering, Forskningscenter for Arktisk Olie og Gas*. Danish Centre for Environmental Assessment (DCEA), Aalborg University. Videnskabelig rapport fra DCEA - Det Danske Center for Miljøvurdering

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

MILJØVURDERING AF OFFSHORE KULBRINTE AKTIVITETER

EN BENCHMARKINGUNDERSØGELSE AF KRAV TIL VVM FOR
EFTERFORSKNINGSAKTIVITETER I GRØNLAND, NORGE, CANADA,
DANMARK OG ALASKA

Videnskabelig rapport fra
Det Danske Center for Miljøvurdering
Forskningscenter for Arktisk Olie og Gas

AALBORG UNIVERSITET

(tom side)

Datablad

Serie titel:	Videnskabelig rapport fra DCEA – Det Danske Center for Miljøvurdering
Titel:	Miljøvurdering af offshore kulbrinte aktiviteter: En benchmarkingundersøgelse af krav til VVM for efterforskningsaktiviteter i Grønland, Norge, Canada, Danmark og Alaska.
Forfattere:	Anne Merrild Hansen & Sanne Vammen Larsen
Institution:	Aalborg Universitet, Det Danske Center for Miljøvurdering, Institut for Planlægning, Aalborg Universitet
Udgivelsestidspunkt:	August 2016
Faglig kommentering:	Anders Mosbech, DCE Aarhus Universitet (Danmark) Jesper Bistrup, Miljøstyrelsen for Råstofområdet (Grønland) Josefine Nyman, Grønlands Naturinstitut (Grønland) Mikael Palme Malinovsky, Miljøstyrelsen (Danmark) Mikala Klint, Miljøstyrelsen (Danmark) Ole Geertz-Hansen, Grønlands Naturinstitut (Grønland) Pia Cordt Olsen, Miljøstyrelsen for Råstofområdet (Grønland)
Finansiel støtte:	Rapporten er finansieret med støtte fra Miljøministeriet via programmet for miljøstøtte til Arktis. Rapportens resultater og konklusioner er forfatterens egne og afspejler ikke nødvendigvis Miljøministeriets eller de grønlandske miljømyndigheders holdninger.
Sammenfatning:	Denne rapport omfatter en rapportering af de indsamlede data og benchmarking analyser af love og regulerende dokumenter for offshore olie aktiviteter i Arktis i perioden 2014 og 2015.
Bedes citeret:	Hansen og Larsen, 2015. <i>Benchmarking af miljøvurderingslovgivning for olieaktiviteter i Grønland. Bilagsrapport 1 – Hovedrapport</i> . Det Danske Center for Miljøvurdering, Institut for Planlægning, Aalborg Universitet Gengivelse tilladt med tydelig kildeangivelse.
Foto forside:	Steve Morgan
ISBN:	978-87-91404-84-9
Sidetæl:	84
Internetversion:	Rapporten er tilgængelig i elektronisk version via www.dcea.dk

(tom side)

Indholdsfortegnelse

SAMMENFATNING	6
EQIKKAANEQ	10
SUMMARY	14
1 INTRODUKTION.....	18
1.1 Aktiviteter.....	19
1.2 Deltagere.....	20
2 METODE.....	21
2.1 Koncept.....	21
2.2 Afgrænsninger og analyseramme.....	21
2.3 Dataindsamling og -analyse.....	22
2.4 Brug af referencer	23
3 MILJØREGULERING OG MILJØVURDERING	24
3.1 International miljøregulering af kulbrinteaktiviteter	24
3.2 Grønland.....	25
3.2.1 Miljøregulering og myndighedskompetence.....	25
3.2.2 Miljøvurdering i projekters livscyklus	25
3.2.3 VVM proces og indhold	26
3.3 Danmark.....	27
3.3.1 Miljøregulering og myndighedskompetence.....	28
3.3.2 Miljøvurdering i projekters livscyklus	28
3.3.3 VVM-proces og indhold.....	29
3.4 Norge	30

3.4.1 Miljøregulering og myndighedskompetence	30
3.4.2 Miljøvurdering i projekters livscyklus	30
3.4.3 VVM-proces og indhold.....	31
3.5 Alaska	32
3.5.1 Miljøregulering og myndighedskompetence	32
3.5.2 Miljøvurdering i projekters livscyklus	32
3.5.3 VVM-proces og indhold.....	33
3.6 Canada.....	34
3.6.1 Miljøregulering og myndighedskompetence	34
3.6.2 Miljøvurdering i projekters livscyklus	35
3.6.3 VVM-proces og indhold.....	35
3.7 Overordnede forskelle og ligheder	36
3.7.1 Borgerinddragelse i livscyklus.....	37
3.7.2 Miljøvurdering i livscyklus	37
3.7.3 Spændvidde af miljøparametre	38
4 BENCHMARKING	39
4.1 Borgerinddragelse.....	39
4.1.1 Grundlæggende krav	39
4.1.2 Ansvarsfordeling.....	40
4.1.3 Metodekrav	41
4.1.4 Tidsfrister	42
4.1.5 Deltagere	43
4.1.6 Mandat og anvendelse	44
4.1.7 Klagesystem	45
4.1.8 Diskussion.....	45

4.2 Miljøvurderingsmetoder: Væsentlighed og alternativer.....	49
4.2.1 Brug af alternativer.....	49
4.2.2 Vurdering af væsentlighed	49
4.2.3 Diskussion.....	51
4.3 Datagrundlag og -deling.....	52
4.3.1 Datatyper.....	52
4.3.2 Dataindsamling.....	52
4.3.3 Datadeling.....	53
4.3.4 Diskussion.....	53
5 RESULTATER: MULIGHEDER FOR UDVIKLING AF VVM-SYSTEMET.....	55
5.1 Særlige opmærksomhedspunkter.....	56
5.1.1 Ekstern bistand.....	56
5.1.2 Klageadgang og -vejledning	56
5.1.3 Inddragelse i strategiske miljøvurderinger	57
5.1.4 Metoder til borgerinddragelse.....	57
5.2 Afslutning.....	57
6 REFERENCER.....	58
APPENDIX 1: ANALYSERAMME.....	63
APPENDIX 2: OVERSIGT OVER ANALYSEREDE DOKUMENTER.....	65
APPENDIX 3: RESULTATER AF DOKUMENTANALYSE I SKEMAFORM.....	67

- Bilagsrapport 1: Opsamling fra workshop 1
- Bilagsrapport 2: Opsamling fra workshop 2

(tom side)

Sammenfatning

Denne rapport indeholder en undersøgelse af VVM lovgivning for offshore kulbrinteefterforskning i Grønland. Lovgivningen sammenlignes med tilsvarende VVM-lovgivning i Danmark, Norge, Canada og Alaska og analyseres i forhold til opfyldelsen af internationale principper for VVM. Undersøgelsen bygger på en kombination af dokumentanalyser, interviews med praktikere og myndigheder samt to interessant workshops afholdt i Nuuk.

Det konkluderes at Grønland er velreguleret på VVM området for offshore olieefterforskning og at lovgivningen er i overensstemmelse med internationale anbefalinger. Der er dog væsentlige variationer i reguleringsregimerne i de lande der indgår i undersøgelsen og rapporten præsenterer på baggrund af en diskussion af forskellene, en række punkter, der kan danne udgangspunkt for overvejelser i forbindelse med fremtidig opdatering af lovgivningen:

- Hvorvidt miljøvurdering i forbindelse med udpegning af licensområder skal styrkes, samt hvilke trin i projektets forløb, der herefter vil kræve VVM.
- Hvorvidt borgerinddragelse i miljøvurdering ved udpegning af licensområder skal styrkes.
- Hvorvidt de sociale vurderinger skal integreres i miljøvurderinger eller fastholdes som særskilte vurderinger.
- Hvorvidt det skal specificeres, hvad borgerinddragelse fokuseres på i forskellige stadier i VVM.
- Hvorvidt myndigheder i højere grad skal være ansvarlige for borgerinddragelse, evt. med økonomisk bidrag fra operatører.
- Hvorvidt regulering af støtte til offentlighedens deltagelse i forbindelse med VVM skal forbedres.
- Hvorvidt der skal stilles krav om en redegørelse for, hvordan offentligheden har påvirket beslutning og beslutningsproces.
- Hvorvidt der skal udarbejdes en mere klar klagevejledning for VVM'er.
- Hvorvidt der skal stilles krav om brug af alternativer, samt hvornår og hvordan der skal udføres vurdering af væsentlighed af miljøpåvirkninger
- Hvorvidt myndigheder skal kunne stille yderligere krav om dataformat, så data lettere kan samles i fælles databaser og evt. stilles til offentlighedens rådighed.

Disse punkter skal ses som input til hvor de grønlandske myndigheder og offentlighed med fordel kan fokusere diskussioner om udvikling af VVM-systemet fremover.

På baggrund af undersøgelsen er der desuden en række emner, som påkalder sig særlig opmærksomhed. Resultaterne af undersøgelsen blev præsenteret for og debatteret med en

række aktører i Grønland under en workshop afholdt i Nuuk. Ud af denne workshop kom en række opmærksomhedspunkter, som de grønlandske aktører finder særligt relevante med udgangspunkt i deres ekspertise og specifikke kendskab til den grønlandske kontekst. Det var emner, der særligt blev fremhævet og drøftet af workshoppens deltagere, som mulige fokusområder for forbedring af den grønlandske miljøvurderingslovgivning.

Ekstern bistand

Det kan undersøges om der kan gives mulighed for at indhente og få finansieret ekstern bistand og rådgivning af borgere under høringsprocesser, eventuelt med inspiration i det Canadiske 'participant funding programme'. Der er stor interesse fra Grønlandske NGO'er for at indhente ekstern bistand til at læse og forstå VVM rapporter, hvorfor dette virker særligt vigtigt at overveje. I Grønland er der på nuværende tidspunkt afsat midler i finansloven, som borgere kan søge om, til dækning af omkostninger forbundet med netop uvildig forskning, bistand eller rådgivning i VVM processer. Flere af de grønlandske aktører påpeger dog i forbindelse med de afholdte workshops, at de savner klare retningslinjer for ansøgningsprocedurer. Puljen til Råstoffonden er fastlagt i Råstofloven, men størrelsen af puljen fastlægges fra år til år i forbindelse med finansloven. Det kan være med til at skabe usikkerhed omkring mulighederne for at benytte puljen fra år til år. Det kan derfor overvejes, om vilkårene omkring puljen og ansøgning kan gøres mere klare for ansøgerne.

Klageadgang og -vejledning

I Grønland er der ikke specificeret klageadgang i lovgivningen i forbindelse med VVM, i modsætning til bl.a. Danmark og Alaska: I Grønland er der klageadgang ved visse afgørelser om indhold af en VVM i henhold til forskellige andre lovgivninger, f.eks. i henhold til Råstofloven, hvor der kan klages over afgørelser om olie-projekter. Det blev på workshoppen fremhævet, at der i Grønland er stor forskel på hvilke instanser, der kan klages til, afhængigt af hvad der specifikt påklages, og at dette kan være svært for borgerne at gennemskue. Der mangler således ifølge de grønlandske aktører en samlet og klar vejledning om muligheder for at klage over forhold, som relaterer til VVM-processer og indhold i Grønland, herunder hvad der kan påklages og en oversigt over relevante klageinstanser for forskellige klageforhold. Disse informationer kan eventuelt inkluderes i hver enkelte VVM-rapport. Det kan overvejes at udarbejde en standardiseret klagevejledning, som obligatorisk skal inkluderes i alle VVM'er.

Inddragelse i strategiske miljøvurderinger

Et tredje opmærksomhedspunkt er muligheden for at inddrage særlige interessenter via 'review-panels' i Canada og undersøge den måde aktører inddrages og samfundsmæssige forhold indgår i de norske 'konsekvensudrednings' programmer forud for licenstildeling. I Grønland kan man eventuelt med inspiration derfra overveje et forslag om at få

offentligheden herunder specielt fiskere og fangere, inddraget tidligt i processen eksempelvis i forbindelse med udpegning af områder, der åbnes op for kulbrintelicenser. Da der allerede i dag inddrages borgere i forbindelse med udarbejdelse af strategiske miljøvurderinger i Grønland kan disse eventuelt anvendes som en platform for en mere systematisk inddragelse. Inddragelse af fiskere og fangere vil eventuelt kunne understøtte og supplere de aktuelle datasæt om fangst og fiskeri, som er baseret på indberetninger der af de grønlandske aktører mistænkes for at kunne være mangelfulde. Samtidig vil denne type tidlig inddragelse potentielt bidrage til at sikre at interesser afvejes i processen. Det kan derfor overvejes om, der skal udarbejdes retningslinjer for udarbejdelsen af de strategiske miljøvurderinger, med angivelse af hvordan inddragelse af forskellige interessenter skal finde sted i processen.

Metoder til borgerinddragelse

Der er i de undersøgte lande en praksis for høringer, hvor dokumenter annonceres i aviser og/eller på myndighedernes internetsider. En anden primært anvendt metode til inddragelse er borgermøder, med fokus på at formidle viden om projekterne til de fremmødte. Mulighed for at benytte andre mere interaktive formater af borgerinddragelse er ligeledes et punkt, som aktørerne på workshoppen peger på, i debatten om hvordan miljøvurderingslovgivningen kan forbedres. Dette kunne for eksempel være interviews med lokale, scenariværksteder eller indsamling af lokal miljøviden fra fiskere og fangere. Der er ikke praksis i de undersøgte lande for at stille krav til metoder for borgerinddragelse, men måske kunne vejledningsmateriale eller eksempelsamlinger benyttes til at inspirere selskaberne til at prøve nye metoder.

Rapportens opmærksomhedspunkter og overordnede resultater beskriver områder, der kan bidrage til at fokusere overvejelser omkring hvordan VVM systemet for offshore kulbrinteforskning i Grønland kan styrkes. En del af de muligheder der peges på i rapporten vil dog kræve yderligere undersøgelser, før det kan vurderes, om det vil være hensigtsmæssigt at ændre den grønlandske lovgivning, mens andre lettere kan implementeres.

(tom side)

Eqikkaaneq

Nalunaarusiaq manna Kalaallit Nunaanni sinerissap avataani ikummatissiassarsiorluni misissuinerlut VVM-imut inatsisinik misissuinermit imaqarpoq. Inatsisit Danmarkimi, Norge-mi, Canada-mi aamma Alaska-mi VVM-imut inatsisinut taamaaqataannut sanilliunneqarput aammalu VVM-imut nunani tamalaani tunngaviusunik naammassinninnermut tunngatillugu nalilersoqqissaarneqarlutik. Misissuinermit allakkianik misissueqqissaarnerit, suliaqartartunik aamma oqartussaasunik apersuinerit kiisalu soqutigisaqartunik suliaqarluni ataatsimiisitsinerit Nuummi ingerlanneqartut ataqtigiissillugit tunngavigineqarput.

Inerniliissutigineqarpoq Kalaallit Nunaat sinerissap avataani uuliasiorluni misissuinerlut VVM-mut suliaasaqarfimi maleruagassiivilluuartoq aammalu inatsisit nunani tamalaani inassuteqaatinut naapertuuttut. Taamaattoq nunani misissuinermit ilaatinneqartuni naalackersuinnikkut maleruagassiisarneq annertuunik assigiinngissuteqarpoq aammalu assigiinngissutaasut sammeneqarnerat tunngavigalugu, immikkoortut arlallit, siunissami inatsisit nutarterneqarnerannut atatillugu isumaliutersuutitut aallaaviusinnaasut, nalunaarusiami saqqummiunneqarput:

- Sumiiffinnik pisinnaatitsissuteqarfiusussanik toqqaanermut atatillugu avatangiisinik nalilersuineq nukittorsarneqartariaqarneris, kiisalu suliaasaq ingerlanerani alloriarfiit sorliit, tamatuma kingorna VVM-imik peqarfiunissaat pisariaqassanersaq.
- Sumiiffinnik pisinnaatitsissuteqarfiusussanik toqqaanermi innuttaasunik akuutitsineq nukittorsarneqassanersaq.
- Inooqatigiinnermit nalilersuinerit avatangiisinik nalilersuinnermit akuutillugu ilaatinneqassanersaq imaluunniit nalilersuinnerit immikkoortut attanneqaannassanersaq.
- VVM-imi immikkoortuni assigiinngitsuni innuttaasunik akuutitsinnermit suut aallunneqassasut, nassuiaqqissaarneqassanersaq.
- Oqartussaasut innuttaasunik akuutitsinnermut annertunerusumik akisussaasuussanersut, immaqqa suliaqartuusunit aningaasaqarnikkut tapersiinerit.
- VVM-imut atatillugu tamat akuutinneqarnissaannik tapersiisarnertup maleruagassiivigineqarnera pitsanngorsarneqassanersaq.
- Tamat aalajangiinnermut aamma aalajangiinissamut suliaq ingerlanerani qanoq sunniisimanersut, nassuiaateqarnissaq pillugu piumasaqaateqartoqassanersaq.
- VVM-inut naammagittaalliornissamut ersarinnerusumik ilitsersuummik suliaqartoqassanersaq.
- Allatut iliuusissanik atuinnissaq pillugu piumasaqaateqartoqassanersaq, kiisalu qaqugukkut aamma qanoq avatangiisinut sunniinerit annertuut nalilersorneqarnerat suliarineqartassanersaq.
- Oqartussaasut paasissutissat qanoq iluseqarnissaat pillugu annertunerusunik piumasaqaateqarsinnaassanersut, taamaalilluni paasissutissat qarasaasiami

paasissutissaasivinni ataatsimoorussani ajornannginnerusumik
katersorneqarsinnaassallutik aammalu pisariaqarpat tamanut
atugassiissutigineqarsinnaassallutik.

Immikkoortut taakkua ilassutissatut isigineqassapput, tassani kalaallit oqartussaasui aamma
tamat iluaqutaasumik siunissami VVM-imut periaatsip ineriartortinneqarnissaa pillugu
oqallinnermik aallussisinnaassallutik.

Misissuineq tunngavigalugu tamatuma saniatigut sammisat arlaqarput, immikkut
eqqumaffigineqartariaqartut. Misissuinerup inerneru suliaqarluni ataatsimiisitsineru
Nuummi ingerlanneqartumi Kalaallit Nunaanni suliaqartuusunut arlalinnut
saqqummiunneqarput aammalu oqallisigineqarlutik. Suliaqarluni ataatsimiisitsineru
tassani, Kalaallit Nunaanni suliaqartuusut taakkua, immikkut ilisimasaqartuunertit aammalu
Kalaallit Nunaannit isigalugu immikkuullarissumik ilisimasaqarnertik aallaavigalugu immikkut
attuumassuteqartutut isumaqarfigisaat, immikkoortut eqqumaffigineqartussat arlallit
saqqummerput. Qulequttat ilai immikkut erseqqissarneqarput aammalu Kalaallit Nunaanni
avatangiisinik nalilersuineruut inatsisinik pitsanngorsaannissamut aallussiviusinnaasutut,
suliaqarluni ataatsimiisitsineru peqataasunit oqaluuserineqarlutik.

Avataaniit ikiorteqarneq

Tusarniaaneru ingerlanerata nalaani innuttaasut ikiortissaannik siunnersortissaannillu
avataaneersunik pissarsiniarnissaq aningaasalersuinissarluk
periarfissiissutigineqarsinnaanersoq misissorneqarsinnaavoq, immaqaa Canadami 'participant
funding programme' isumassarsiorfigineqarsinnaalluni. VVM-imut nalunaarusiat
atuarnissaannut paasinissaannullu avataaneersunik ikiortissarsiornissamut Kalaallit
Nunaanni NGO-t annertoorujussuarmik soqutiginnipput, taamaattumik tamanna
isumaliutersuutigissallugu immikkut pingaaruteqarpassilluni. Kalaallit Nunaanni
maannakkorpiaq aningaasanut inatsimmi aningaasanik immikkoortitsisoqarsimavoq, VVM-
imik suliaqarnerup ingerlanerani arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumik
ilisimatusarneruut, ikiorteqarneruut imaluunniit siunnersorteqarneruut
aningaasartuutitut taakkunungarpiaq matussutaasussatut, innuttaasut
qinnuteqarfigisinnaasaannik. Taamaattut suliaqarluni ataatsimiisitsineruut
ingerlanneqartunut taakkununga atatillugu kalaallit suliaqartuusut arlallit tikkuarpaat,
qinnuteqaateqarneru suleriaatsinut malittarisassanik ersarissunik maqaasisaqlutik.
Aatsitassarsiornermi aningaasaateqarfimmi aningaasaatit ataatsimoortut Aatsitassanut
ikummatissanullu inatsimmi aalajangersaavigineqarput, kisianni aningaasaatit
ataatsimoortut annertussusaat aningaasanut inatsimmut atatillugu ukiumiit ukiumut
aalajangersarneqartarput. Tamanna aningaasaatit ataatsimoortut ukiumiit ukiumut
atorneqarnissaannut periarfissanut tunngatillugu nalornilersitseqataasimasinnaavoq.
Taamaattumik isumaliutersuutigineqarsinnaavoq, aningaasaatinut ataatsimoortunut aamma

qinnuteqaateqarnermut tunngatillugu atugassarititaasut, qinnuteqartunut ersarinninngortinneqarsinnaanersut.

Naammagittaalliorsinnaaneq aamma ilitsersuisarneq

Kalaallit Nunaanni VVM-imut atatillugu inatsimmi naammagittaalliorsinnaanermik nassuiarneqartumik atuuttoqanngilaq, ilaatigut Danmarkimi aamma Alaska-mi pisut paarlattuanik: Kalaallit Nunaanni VVM-ip imarisai pillugit inatsisit allat assigiinngitsut naapertorlugit, assersuutigalugu Aatsitassanut ikummatissanullu inatsit naapertorlugu, aalajangiinerni aalajangersimasuni, uuliasiorluni suliaasaq pillugu aalajangiinerit naammagittaalliuutigineqarfigisinnaasaannik, naammagittaalliornissamut periarfissaqartitsisoqanngilaq. Suliaqarluni ataatsimiisitsineri erseqqissarneqarpoq, sunarpiq naammagittaalliuutigineqarneris apeqqutaalluni, oqartussaasunut sorlernut naammagittaalliorqarsinnaanersaq, Kalaallit Nunaanni annertoorujussuarmik assigiinngissuteqartoq, aammalu tamanna innuttaasunut paasiuminaatsorujussuusinnaasoq. Taamaalilluni kalaallit suliaqartuusut oqarnerat malillugu, pissutsit Kalaallit Nunaanni VVM-imik suliaqarnerup ingerlaneranut aammalu imarisaannut tunngassuteqartut naammagittaalliuutiginissaannut periarfissaqarneq pillugu ataatsimoortumik ersarissumillu ilitsersuuteqarneq amigaataavoq, ilanngullugu suut naammagittaalliuutigineqarsinnaanersut aammalu naammagittaalliornermut tunngasunut assigiinngitsunut naammagittaalliorfissanut attuumassuteqartunut takussutissiaq. Paasissutissat taakkua VVM-imut nalunaarusiani ataasiakkaani tamaginni ilaatinneqarsinnaapput. VVM-ini tamaginni pinngitsoorani ilaatinneqartussamik, naammagittaalliornissamut ilitsersuummik assigiissaakkamik suliaqarnissaq isumaliutersuutigineqarsinnaavoq.

Piviusunngortitsineri avatangiisinut sunniutaasussanik ilaatitsisarneq

Immikkoortoq eqqumaffigineqartussat pingajuat tassaavoq Canadami 'review-panels' aqqutigalugu immikkut soqutigisaqartunik akuutitsinissamik periarfissiisarneq aammalu suliaqartuusut akuutinneqarneranni periaaserineqartoq aamma inuiaqatigiinnut tunngasut Norge-mi pisinnaatitsissummik tunniussinissaq sioqqullugu 'sunniutaasussanik qulaajaanermut' pisussanut pilersaarummi ilaatinneqartut misissorlugit. Kalaallit Nunaanni taakkua isumassarsiorfigineqarsinnaallutik, tamat ilanngullugit pingaartumik aalisartut piniartullu, suliap ingerlanerani siusissukkut akuliutsinneqartassasut pillugu siunnersuut isumaliutersuutigineqarsinnaavoq, assersuutigalugu sumiiffiit ikummatissiassanut pisinnaatitsissuteqarfissatut ammaanneqartussat toqqarneqarnerannut atatillugu. Ullumikkut Kalaallit Nunaanni piviusunngortitsineri avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuineri suliaqarnermut atatillugu innuttaasut akuutinneqartareermata, taakkua tulleriissaartumik periuseqarnerulluni akuutitsineri aallaavissatut atorneqarsinnaapput. Aalisartunik piniartunillu akuutitsineri, piniarneq aamma aalisarneq pillugit maannakkut pisunut paasissutissat nalunaarsukkat ataatsimoortut taakkua nalunaarutiginninnernik aallaaveqartut, kalaallinit suliaqartuusunit amigarsinnaasutut pasineqartut,

tunngavissinneqarsinnaassapput tapertaqartinneqarsinnaassallutillu. Peqatigisaanik siusissukkut akuutitsineq taamaattoq, suliap ingerlanerani soqutigisaqartut nalilersorneqarnissaasa qulakkeernissaanut iluaqutaasinnaassaaq. Taamaattumik piviusunngortitsinermi avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuinerмик suliaqarnermut malittarisassanik, soqutigisaqartunik assigiinngitsunik akuutitsineq suliap ingerlanerani qanoq ingerlanneqassanersoq allallugu, suliaqartoqassanersoq isumaliutersuutigineqarsinnaavoq.

Innuttaasunik akuutitsinermit periaaseq

Nunani misissuiffigineqartuni tusarniaasarnernut suleriaaseqarpoq, tassani allakkiat aviisini aamma/imaluunniit oqartussaasut internettikkut quppernerini allagarsiissutigineqartarlutik. Akuutitsinissamut periaaseq atorneqarnerusartoq alla tassaavoq innuttaasunik ataatsimiititsinerit, takkuttunut suliassat pillugit ilisimasanik paasisutissiinissaq aallunneqartarluni. Innuttaasunik akuutitsinermit allat suleqatigiissitsiviunerusutut ilusillit atorneqarnissaannut periarfissaqarneq, taamatuttaaq immikkoortuuvoq suliaqarluni ataatsimiisitsinermi avatangiisinik nalilersuinermit inatsit qanoq pitsanngorsarneqarsinnaanersoq oqallinnermi suliaqartuusunit tikkuarneqartoq. Tamanna assersuutigalugu tassaasinnaavoq najukkameersunik apersuinerit, periarfissatut ilusilianut sulliviit imaluunniit aalisartut piniartullu najukkami avatangiisit pillugit ilisimasaannik katersineq. Nunani misissuiffigineqartuni innuttaasunik akuutitsinermit periaasissanut piumasaqaateqartoqartarnera ileqqorineqanngilaq, kisianni immaqa ilitersuinermit najoqqutassat imaluunniit assersuutit katersat, periaasissanik nutaanik misileraanissamut ingerlatseqatigiiffinnut isumassarsiorfittut atorneqarsinnaassapput.

Nalunaarusiami immikkoortuni eqqumaffigineqartussani aammalu paasisani pingaarnerni suliassa qarfiit, Kalaallit Nunaanni sinerissap avataani ikummatissiassarsiorluni misissuinermit VVM-imik suliaqartarluni periaaseq qanoq nukittorsarneqarsinnaanersoq pillugu isumaliutersuuteqarnermi aallussinissamut iluaqutaasinnaasut, nassuiarneqarput. Periarfissat ilaanni arlalinni nalunaarusiami tikkuarneqartuni taamaattoq, Kalaallit Nunaanni inatsisit allannguuteqartinnissaat naleqqutissanersoq nalilersuisoqarsinnaalernissaanut, annertunerusumik misissuinissaq pisariaqartussaavoq, allat ajornannginnerusumik atuutsinneqalersinnaallutik.

Summary

This report presents an investigation of Environmental Impact Assessment (EIA) legislation for offshore hydrocarbon exploration in Greenland. The legislation is compared to similar regulation in Denmark, Norway, Canada and Alaska. The legislation is further analysed with regard to the compliance of international principles for EIA. The investigation is based on a combination of documentary analysis and supplemented with interviews with authorities and practitioners in the field. Further two stakeholder workshops have been undertaken in Nuuk, involving stakeholders in defining the scope of the project and later the interpretation of the results.

It is found that the area of offshore EIA of offshore exploration in Greenland in general is well regulated and that the legislation fulfils international recommendations. There are however significant variations among the investigated jurisdictions and the report discusses the differences between the different countries and point to a number of issues, which can inform future considerations on how to strengthen the legislation:

- If environmental assessment related to decision on licencing areas can be strengthened and how this will influence the need for EIA in the lifecycle of oil projects?
- If public participation during the process of identifying new licencing areas should be strengthened?
- If social impacts should be integrated in environmental assessments or continuously be subject to individual assessments?
- If it should be specified, what public participation should focus on in different phases of EIA?
- If authorities to a higher degree should be responsible for public participation (potentially with financial support from operating companies)?
- If the financial support system for the public related to EIA could be improved by development of more specific guidelines?
- If a report should be required in relation to EIA, describing how the public have influenced decision-making and process?
- If a clear grievance guide could be made for EIA's?
- If there should be requirements made regarding the use of alternatives and assessment of significance in EIA's?
- If authorities should be able to further define the format of data in baseline studies and EIA so that data easier can be shared in common databases and potentially be made publicly available?

These issues are to be considered input to focus areas for future discussions in Greenland on how to develop the EIA system. The report further identifies a number of subjects, which calls for special attention. During a workshop involving Greenland stakeholders, a discussion

of the results from the analysis was undertaken. The discussion led to identification of the following areas of attention particularly emphasised by the stakeholders based on their insights and expertise in the field. The stakeholders pointed at the following focus points for improvement of the legislation in Greenland.

External support

It can be considered if it should be possible in Greenland to achieve and cover costs for expert support and advise during public participation processes. The Canadian 'participant funding programme' might serve as inspiration in this regard. Greenland NGO's express strong interests in getting access to external help to read and interpret EIA reports why this seems particularly relevant to consider. There is currently allocated funds in the national budget, which can be applied for by the citizens in Greenland, to cover costs associated with exactly independent, impartial research, assistance or advice in EIA processes. However, stakeholders in Greenland expressed during the workshops undertaken during the project, that they miss clear guidelines for application procedures and review criterions. The allocation of this type of resources is required according to the Mineral Resources Act, but the size of the pool is determined on a yearly basis in connection with the national budget negotiations. This situation fosters uncertainty about how much can be applied for and the continued possibility of using the pool from year to year. It can therefore be considered if the terms for allocation and priority criterions can be made clearer for potential applicants.

Appeals and Advisory

Appeal and grievance mechanisms are not specified in the Greenland legislation related to EIA. In contrast to eg Denmark and Alaska, the opportunity for the public to appeal certain decisions on the content of an EIA is in Greenland managed under different laws. During the second workshop in the project presented in this report, it was highlighted by stakeholders that there are several different institutional bodies that handles complaints and appeals Greenland, depending on what the complaint entails, and that it can be hard for citizens to understand and figure out. There is thus, according to the Greenlandic stakeholders, a need for a comprehensive and clear guidance on appeal and grievance options related to the EIA processes in Greenland, including what may be appealed and an overview of relevant complaints bodies for different complaint ratio. This information could be included in each individual EIA report. It can be considered to establish a standardized guidance document for the reports.

Participation in strategic environmental impact assessments

A third focus point is the opportunity to engage specific stakeholders through 'review-panels' as it is used in Canada. It can also be investigated how stakeholders are engaged in the Norwegian model, where social parameters is included in the Norwegian impact

assessment programmes, 'konsekvensudredning' prior to licensing. It can be considered, if it is relevant in the Greenland context, to engage certain interest groups particularly fishermen and hunters, early in the lifecycle of oil projects eg related to identification of new areas opened for licence bidding. As the public is already engaged in the processes today when 'strategic environmental impact assessments' (SEIA) are carried out in Greenland, these assessments may serve as a platform for a more systematic engagement. Involvement of fishermen and hunters could potentially support and supplement the actual data set on catches, which are today based primarily on reports, which the stakeholders participating in the workshops suspected to be deficient. This type of early engagement may also help to ensure that interests are weighed in the process. It can therefore be considered to develop a guideline for preparation of SEIA, with specification of how different stakeholders or interest groups should be engaged in the process.

Methods for public engagement

The countries investigated all have practises for advertisement of hearings in newspapers and on their official webpages. The method mainly used for engagement is public meetings, focusing on dissemination of information about the projects to the people voluntarily attending the meetings. It can be considered to use more interactive types of engagements of the public for example through scenario workshops dialogue with fishermen and hunters on knowledge sharing or other. There is no tradition in the investigated countries for specifying demands for how public participation should be handled, however guidance material or example collections could be formulated to inspire companies to try new methods.

The focus points identified in the report and the overall results describe areas that can help guide considerations on how the EIA system for offshore hydrocarbon exploration in Greenland can be strengthened. Some of the opportunities identified needs further investigations before a certain recommendation can be made on whether it will be beneficial to change the legislation in Greenland. Other points are easier to implement directly.

(tom side)

1 Introduktion

Global efterspørgsel har de seneste 10 år medført øget international interesse for kulbrinteefterforskning i Grønland. Siden 2002 er der udbudt kulbrintelicenser ca. hvert andet år i de Grønlandske farvande (Naalakkersuisut 2014, Østhagen 2012). Der pågår i 2016 efterforskningsaktiviteter flere steder ud for Grønlands kyster (Naalakkersuisut 2016). Efterforskningslicenser er i alt tildelt til ni selskaber for atten blokke langs den grønlandske vestkyst, og fem blokke på østkysten (Grønlands statistik 2015, Nunaoil 2014). Kulbrinteefterforskning er pågået i Grønland siden 1970'erne og er dermed ikke et nyt fænomen, men i forbindelse med indførelse af Selvstyre i Grønland i 2009 besluttede Grønlands Regering, Naalakkersuisut at hjemtage råstofadministrationen, herunder også miljøreguleringen af kulbrinteaktiviteter, hvorefter en ny råstoflov blev implementeret. Efter en ændring af Råstofloven i juli 2014 er der desuden i 2015 vedtaget nye guidelines for scoping af miljøvurderinger ligesom der foreligger et nyt sæt guidelines for seismiske undersøgelser fra november 2015.

Offshore kulbrinteefterforskning kan potentielt medføre store skader på miljøet, hvis ikke miljøbeskyttelse planlægges proaktivt i industriens processer, ligesom det potentielt kan medføre grænseoverskridende forurening ved eksempelvis oliespild. Derfor er det vigtigt, at lovgivningen er på højeste internationale niveau og i henhold til såkaldt 'best practise'. Arktis er særligt sårbart miljømæssigt, og Grønland oplever derfor også stor international opmærksomhed fra miljøorganisationer i forbindelse med de aktuelle kulbrinteefterforskningsaktiviteter. Det er blandt andet kommet til udtryk via kampagner fra Greenpeace og WWF, men også anerkendte institutioner som Lloyd samt Ernst and Young har i rapporter i 2012 henholdsvis 2013 påpeget betydningen af en stærk miljøregulering i forbindelse med olieefterforskningsaktiviteter (Lloyd 2012, Ernst and Young 2013). De understreger den internationale betydning af at lovgivningen på miljøområdet monitoreres og udvikles i henhold til 'best practise', som en del af en nødvendig forebyggelsesindsats.

I Grønland er der i dag lovkrav om udførelse af en serie af konsekvensvurderinger i tilknytning til forskellige udviklingsfaser for kulbrinteproduktion og relaterede politisk-administrative beslutninger (Naalakkersuisut 2014). Vurderingerne inkluderer strategiske miljøvurderinger (SEIA), vurdering af virkninger på miljøet (VVM/EIA) og vurdering af samfundsmæssig bæredygtighed (VSB/SIA). Konsekvensvurderingerne skal sammen med godkendelser og tilsyn sikre, at udviklingen af kulbrinteprojekter foregår på en bæredygtig måde, hvor miljøhensyn og samfundsmæssige hensyn indtænkes tidligt i forhold til nye projekter, og dermed kan informere beslutningsprocesser. Miljøvurderingerne skal desuden sikre at borgerne inkluderes i beslutningsprocesserne.

Det Danske Center for Miljøvurdering (DCEA) har udarbejdet et evidensbaseret studie, af miljøvurderingslovgivning for offshore kulbrinteaktiviteter i Norge, Danmark, Canada, Alaska

og Grønland. Aktørinddragelse udgør en vigtig komponent i studiet. Formålet med studiet har været at undersøge, hvordan den grønlandske regulering af miljøvurdering af olieaktiviteter eventuelt kan udvikles, ved at foretage en international sammenligning af de krav der stilles til miljøvurdering i Grønland. Undersøgelsens bidrager med viden til en diskussion af nuværende og fremtidige krav på området. En følgegruppe med repræsentanter for Miljøstyrelsen for Råstofområdet i Grønland, Miljøstyrelsen i Danmark, Grønlands Naturinstitut (GN) og Dansk Center for Miljø og Energi (DCE) ved Aarhus Universitet, har haft til opgave at sikre, at arbejdet blev udført tilfredsstillende. Følgegruppen har bestået af:

- Anders Mosbech, DCE Aarhus Universitet (Danmark)
- Jesper Bistrup, Miljøstyrelsen for Råstofområdet (Grønland)
- Josefine Nymand, Grønlands Naturinstitut (Grønland)
- Mikael Malinovsky, Miljøstyrelsen (Danmark)
- Mikala Klint, Miljøstyrelsen (Danmark)
- Ole Geertz-Hansen, Grønlands Naturinstitut (Grønland)
- Pia Cordt Olsen, Miljøstyrelsen for Råstofområdet (Grønland)

I denne rapport præsenteres studiets organisering, indhold og metode. Desuden præsenteres studiets resultater, og der opstilles anbefalinger til fokuspunkter for reguleringen fremadrettet.

1.1 Aktiviteter

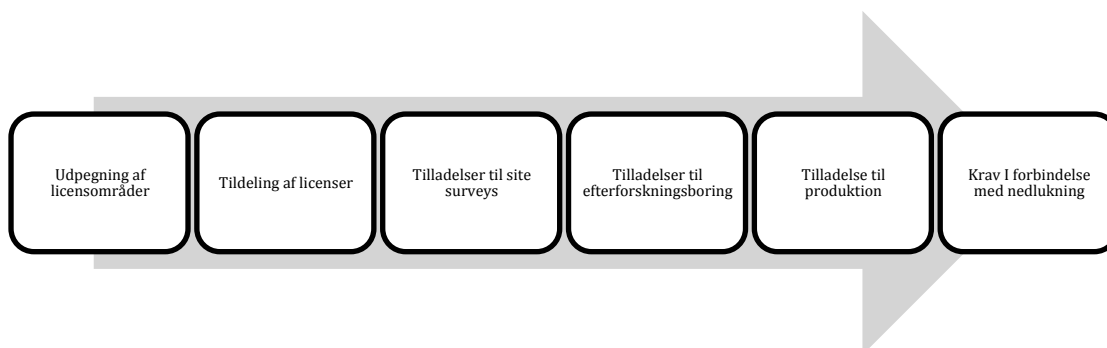
Studiet har omfattet følgende aktiviteter:

- Indsamling af lovgivningsdokumenter og indledende screening
- Workshop 1: Udvalg af emner til nærmere analyse
- Analyse af dokumenter (lovgivning, vejledninger etc.)
- Supplerende dataindsamling via interviews
- Komparativ analyse og benchmarking
- Workshop 2: Præsentation og diskussion af resultater
- Afrapportering

Undervejs har følgegruppen løbende bidraget med kvalitetssikring af arbejdet.

Regulering af offshore kulbrinte aktiviteter pågår i perioden fra et selskaber foretager indledende undersøgelser af muligheder og potentialer i et område, til tildeling af tilladelser og til slut nedlukning af brønde. Processen som et projekt gennemgår er illustreret i figur 1. Ved regulering forstås både lovtekster, og supplerende krav i praksis fra myndighedernes side. I kapitel 3 introduceres og analyseres VVM-lovgivningen overordnet, inden studiet

fokuseres til at se på de miljøvurderingsaktiviteter, der finder sted i forbindelse med efterforskningsboringer (se afsnit 2.2).

Figur 1.1 Illustration af offshore kulbrinte projekters livscyklus fra tildeling af tilladelse til nedlukning.

For at specificere undersøgelsens fokus blev der foretaget en indledende dataindsamling og screening af dokumenter (angivet i appendiks 2). For at sikre, at undersøgelsen forankres i Grønland og belyser emner, som er relevante i den grønlandske kontekst, blev grønlandske aktører inviteret til at deltage i to workshops afholdt i Nuuk. Den første workshop blev holdt i forbindelse med opstart af projektet, hvor relevante aktører aktivt deltog i udpegningen af interesseområder og problemfelter, de ønskede belyst i undersøgelsen, og dermed bidrog med input til valg af de emner, der er blevet undersøgt. Den anden workshop blev holdt i forbindelse med projektets afslutning, hvor undersøgelsens resultater blev præsenteret og diskuteret. Resultaterne fra denne workshop er brugt i diskussionerne som del af benchmarkingen i kapitel 4. Nærmere detaljer om planlægning og afholdelse af workshops herunder deltagere og resumé af diskussioner kan ses i bilagsrapport 1 og 2.

1.2 Deltagere

Studiet blev ledet af Anne Merrild Hansen Professor ved Forskningscenter for Arktisk Olie og Gas, Ilisimatusarfik (Grønlands Universitet) og Lektor ved DCEA, Aalborg Universitet. Anne Merrild Hansen har også deltaget i udførelsen af undersøgelser og workshops. Lektor, Sanne Vammen Larsen ligeledes ansat ved DCEA, Aalborg Universitet har foretaget de grundlæggende dokumentanalyser og deltaget i udførelsen af interviews, workshops og afrapportering.

2 Metode

I de følgende afsnit beskrives den metode, der er brugt til at gennemføre studiet. Dette omfatter både koncept og afgrænsning af studiet samt den konkrete fremgangsmåde der er benyttet til indsamling og analyse af data.

2.1 Koncept

Begrebet benchmarking bruges som et fælles koncept for forskellige typer af sammenligninger imellem sammenlignelige aktiviteter. Benchmarking kan defineres som: At studere en konkurrents produkt eller forretningspraksis for at forbedre ens egen virksomheds præstation (Merriam-Webster n.d.). Danmarks Evalueringsinstitut (2015) skriver under deres metodebeskrivelser: "Benchmarking er en kvalitetssikringstype der indebærer systematiske sammenligninger af to eller flere uddannelser eller institutioner med det formål at opnå forbedringer og lære af 'de bedste'. Det der adskiller benchmarking fra andre sammenligninger, er anvendelsen af en systematisk metode kombineret med et eksplicit mål om at opnå forbedringer. Metoden indebærer at der fastsættes et fikspunkt eller en norm der kan benyttes som sammenligningsgrundlag".

Benchmarking er således en metode, der anvendes i forbindelse med evaluering af performance og til at identificere muligheder for forbedringer og eventuelt mål for fremtidig performance. I konteksten af dette studie involverer en benchmarking en sammenligning af det lovgrundlag, der udgør rammen for regulering af miljøvurdering af kulbrinteaktiviteter offshore i Grønland, med fire øvrige lande. Det er således regelsættet, bestående af love og bekendtgørelser samt lovbundne vejledninger, der sammenholdes (disse fremgår af appendiks 2). Desuden er den praksis institutionerne har i deres konkrete regulering belyst i interviews, og der er taget udgangspunkt i den reelle reguleringspraksis, hvis den afviger fra regelsættene.

2.2 Afgrænsninger og analyseramme

Undersøgelsen omfatter landene Grønland, Danmark, Norge, Alaska og Canada. Norge, Alaska og Canada er valgt på baggrund af deres mangeårige erfaring med regulering af kulbrinteaktiviteter i Arktis. Danmark er inkluderet i undersøgelsen på baggrund af det tætte administrative og politiske samarbejde med Grønland.

I forbindelse med studiets første workshop, påpegede grønlandske aktører en interesse for, at analysen primært fokuserede på aktuelle efterforskningsaktiviteter og beslutningsprocesser i Grønland, og mindre på potentielle fremtidige aktiviteter. Under workshopen blev en lang række mulige fokusemner foreslået, men på baggrund af en prioritering af emnerne, af workshoppens deltagere, blev det valgt at afgrænse

undersøgelsen af de specifikke krav til den enkelte miljøvurdering, til de miljøvurderinger der udarbejdes i forbindelse med tilladelse til efterforskningsboring, da det er dette stadie, kulbrinteprojekterne i Grønland er på lige nu.

Workshoppen bidrog desuden til valg af emner, der indgår i analysen. Deltagerne i workshoppen identificerede tre emner, som de vigtigste de ønskede belyst i benchmarking undersøgelsen:

- Borgerinddragelse i miljøvurderingsprocesser - herunder borgerens mandat og beslutningskompetence.
- Datagrundlag og standardisering – herunder inklusion af lokal viden.
- Miljøvurderingsmetoder – herunder vurdering af alternativer og væsentlighed samt borgerens rolle i denne forbindelse.

Den nærmere proces for den første workshop og baggrunden for udpegning af de enkelte emner er beskrevet i projektets Bilagsrapport 1. På baggrund af workshoppen og input fra følgegruppen er en række specifikke spørgsmål i tilknytning til hvert enkelt punkt formuleret. Disse har udgjort den grundlæggende analyseramme for projektet. Analyserammen kan ses som appendiks 1 til denne rapport. På baggrund af analyserammen er der foretaget en dataindsamling, som er beskrevet i det følgende.

2.3 Dataindsamling og -analyse

De grundlæggende data som er brugt i studiet er dokumenter i form af love, bekendtgørelser og vejledninger som regulerer olieaktiviteter og miljøvurderinger i de respektive lande. En oversigt over dokumenterne som er omfattet af undersøgelsen fremgår af appendiks 2. Tekst og information på regeringernes hjemmesider er anvendt i forbindelse med tolkning af lovgivningen, for eksempel gennem information om godkendelsesprocesser og miljøvurderinger henvendt til olieselskaber og borgere.

Dokumenterne er analyseret ved at sammenholde indholdet af dokumenterne med analyserammen og registrere de steder, hvor information der svarer på de enkelte spørgsmål i analyserammen fremgår. Disse svar er herefter samlet i et skema, hvor de enkelte landes regler for de forskellige spørgsmål kan sammenlignes. Skemaet er sendt til følgegruppen til kvalitetssikring og deres kommentarer indarbejdet i analysen. Skemaet kan ses i appendiks 3.

Herefter er der udarbejdet et individuelt skema for hvert land med angivelse af analyserammens spørgsmål og de tilhørende fundne svar. Dette skema er sendt til de myndigheder, der regulerer miljøvurderingerne af olieefterforskning i de udvalgte lande med forespørgsel om enten et interview eller skriftlige kommentarer på, hvorvidt svarene er

i overensstemmelse med den måde, der reguleres på i praksis. Nedenstående figur 2.1. viser et overblik over hvilken respons der er modtaget.

Land	Institution	Kontakt og respons
Grønland	Miljøstyrelsen for Råstofområdet	Pia Cordt Olsen, skriftlige kommentarer
Alaska	Stephen R. Braund & Associates (Forskere og konsulenter med base i Anchorage. Institutionen har deltaget i mere end 150 EIS studier i forbindelse med olie og mineprojekter i Alaska.)	Stephen R. Braund, interview
Canada	Canadian Environmental Assessment Agency	Julie Desmarais, Lawyer Aboriginal consultation, skriftlige kommentarer

Figur 2.1 Oversigt over hvilke aktører der er kontaktet for interview eller skriftlige kommentarer, og hvilken type respons de har givet

Informationen fra de respektive respondenter er indarbejdet i analysen af de enkelte landes regulering.

Desuden har projektets følgegruppe fungeret som en kvalitetssikring af de endelige resultater gennem diskussion af resultater præsenteret på et følgegruppemøde samt faglig kommentering på udkast til hovedrapporten. Se afsnit 1 for oversigt over medlemmerne af følgegruppen.

2.4 Brug af referencer

I analyserne i kapitel 3-7 er viden om reguleringen i de respektive lande baseret på de analyserede dokumenter, hvis ikke anden reference er angivet. Der er derfor ikke henvist til disse dokumenter hver gang de er brugt, medmindre der henvises til konkrete paragraffer i teksten. En oversigt over de analyserede dokumenter kan ses i appendiks 2.

3 Miljøregulering og miljøvurdering

Studiet omfatter miljøvurderingssystemerne i fem lande: Grønland, Danmark, Norge, Alaska (USA) og Canada. I det følgende beskrives miljøvurderingssystemet i hvert land med hensyn til den lovgivningsmæssige miljøreguleringskontekst, myndighedskompetencer, timing af miljøvurderinger i kulbrinteprojekters livscyklus samt en beskrivelse af krav til VVM processer og indhold, herunder tidspunkt for og omfang af borgerinddragelsen. Der indledes med en beskrivelse af international miljøregulering af relevans for kulbrinteaktiviteter, som er fælles for landene, og kapitlet afsluttes med en analyse og diskussion.

3.1 International miljøregulering af kulbrinteaktiviteter

Arbejdet med miljøvurdering er rammesat af internationale FN konventioner. Espoo konventionen er fra 1991 og omhandler "*environmental impact assessment in a transboundary context*" (United Nations 1991). Konventionen skal forhindre grænseoverskridende negative påvirkninger på miljøet som følge af projekter og derfor indeholder konventionen bestemmelser om miljøvurdering, samarbejde og høringer på tværs af grænser (United Nations 1991). Både Grønland, Danmark, Norge, USA (og dermed Alaska) og Canada har tiltrådt konventionen. Da der som nævnt i afsnit 2.2 er særligt fokus på borgerinddragelse er det relevant at nævne at Norge og Danmark (uden Grønland) har tiltrådt Århus konventionen fra 1998, om rettighed til information, deltagelse og rettergang i forbindelse med miljøspørgsmål (United Nations 1998).

FN's Havretskonvention omfatter regulering af sejladsrettigheder og forvaltning af ressourcer og definerer staters rettigheder og ansvarsområder i forhold til deres anvendelse af verdenshavene (United Nation 1982). Konventionen er til dato ratificeret af 161 stater (Udenrigsministeriet 2015). Af de fem lande der indgår i nærværende studie har alene USA endnu ikke tiltrådt FN's Havretskonvention. Dele af konventionen er dog udtryk for retssædvane, og dermed også gældende for lande, der ikke deltager i konventionen. Det følger af FN's Havretskonvention, at kyststater har adgang til at oprette en eksklusiv økonomisk zone. I denne zone har kyststaten eksklusiv ret til efterforskning og udnyttelse af de naturlige ressourcer i havet samt på havbunden og dens undergrund, samt til enhver anden økonomisk udnyttelse. Kyststaten kan også håndhæve miljøjurisdiktion i zonen. Den eksklusive økonomiske zone (EEZ) kan maksimalt udstrækkes til 200 sømil (ca. 370 km). Danmark og Grønland har en fælles eksklusiv økonomisk zone omkring Grønland (Udenrigsministeriet 2015A). Med konventionen forpligter landene sig endvidere til at iværksætte de nødvendige tiltag for at beskytte det marine miljø fra aktiviteter omfattet af konventionen.

Grønland, Danmark og Norge er desuden med i OSPAR samarbejdet omkring beskyttelse af havet og den marine biodiversitet (Miljøstyrelsen n.d.A). Alle OSPAR lande har tiltrådt

langsigtede målsætninger om, at udledning fra offshore olie og gassektoren i 2020 ikke må udgøre en risiko for havmiljøet. Grønland har ligesom de øvrige undersøgte lande tiltrådt MARPOL-konventionen der har til formål, at begrænse forurening fra skibe herunder olieudslip. OSPAR gælder kun for havområdet øst for Grønland, men praktiseres også på vestkysten. Grønland og Canada har desuden indgået en bilateral aftale i 1983 og igen i 2010 (CANDAN-aftalen), som formaliserer samarbejdet mellem de to myndigheder indenfor informationsudveksling om konkrete olie- og naturgasboringer (Udenrigsministeriet 2015B).

3.2 Grønland

Grønlands Selvstyre er den ansvarlige myndighed for regulering af offshore kulbrinteaktiviteter i de grønlandske farvande. Reguleringen sker i henhold til Inatsisartutlov nr. 7 af 7. december 2009 om mineralske råstoffer og aktiviteter af betydning herfor (Råstofloven) med ændring af 1. juni 2014. Offshore kulbrinteefterforskning i Grønland kan kun ske efter tildeling af en eksklusiv tilladelse (licens) til forundersøgelser, efterforskning og udnyttelse af kulbrinter eller en tilladelse til videnskabelige undersøgelser. Udover at have en licens, skal rettighedshaveren indhente en særlig godkendelse fra Råstofmyndigheden for at gennemføre enhver offshore efterforsknings aktivitet. Aktiviteter må ikke påbegyndes, før en godkendelse er opnået. For at opnå en godkendelse til at udføre offshore efterforskningsaktiviteter, skal licensholderen opfylde bestemmelserne i Råstofloven og anden relateret lovgivning. Desuden skal ansøger overholde specifikke krav stillet som forudsætning for licenstildelingen og specifikke krav stillet som forudsætning for godkendelsen af de konkrete aktiviteter.

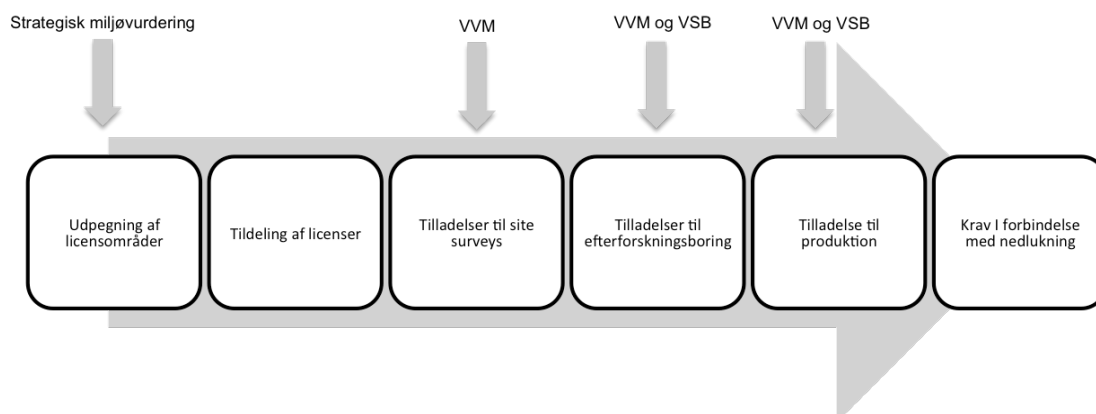
3.2.1 Miljøregulering og myndighedskompetence

Siden 1993 har Grønland haft myndighedskompetencen på søterritoriet inden for 3-sømilegrænsen reguleret ved Landstingsforordning nr. 4 af 3. November 1994 om beskyttelse af havmiljøet, der blev ændret i 1997 og 2004. Uden for 3-sømilgrænsen har de danske myndigheder ansvaret for beskyttelse af havmiljøet og Havmiljøloven af 3. Juli 2013 med senere ændringer gælder. Dog er det Miljøstyrelsen for Råstofområdet i Grønland, der har ansvaret for havmiljøet i forbindelse med offshore råstofaktiviteter. Den danske og den grønlandske havmiljølov er under opdatering i 2016.

3.2.2 Miljøvurdering i projekters livscyklus

I Grønland udføres der miljøvurdering i fire af faserne i processen med kulbrinte efterforskning og produktion: Forud for udpegning af licensområder, ved tilladelse til seismiske undersøgelser og ved efterforskningsboringer, samt når der gives tilladelser til boringer i forbindelse med produktion, som illustreret i figur 3.1. Endvidere udføres der vurderinger af samfundsmæssig bæredygtighed (VSB) og indgås treparts aftaler (impact

benefit agreements) imellem regeringen, den relevante kommune, og det selskab der har licensen, i forbindelse med efterforskningsboringer og ved tilladelse til produktion.

Figur 3.1 Illustration af hvor i administrationsprocessen for olieefterforskning og -produktion der udføres miljøvurdering i Grønland.

Reglerne om miljøvurdering på projektniveau, VVM for offshore kulbrinteaktiviteter er forankret i Råstoflovens kapitel 15, Miljøvurdering (VVM) og udspecificeret i *Råstofdirektoratets retningslinjer – for udarbejdelse af vurdering af virkninger på miljøet (VVM) redegørelse for kulbrinte efterforsknings- og udnyttelsesaktiviteter, offshore Grønland* (Danmarks Miljøundersøgelser et al. 2011). Der er desuden særskilte retningslinjer for VVM af seismiske undersøgelser, der reguleres i henhold til *Offshore Seismic Surveys in Greenland – Guidelines to Best Environmental Practices, Environmental Impact Assessment and Environmental Mitigation Assessment* (DCE, GINR og Environmental Agency for the Mineral Ressource Activities), og tilsvarende særskilte retningslinjer for efterforskningsboringer, der reguleres i henhold til *BMP guidelines – for preparing an Environmental Impact Assessment (EIA) report related to stratigraphic drilling offshore Greenland* (NERI and BMP 2011).

i Grønland er den ansvarlige myndighed for processen med kulbrinteefterforskning og produktion Råstofstyrelsen. Det er Miljøstyrelsen for Råstofområdet, der er ansvarlig for de strategiske miljøvurderinger der foretages omkring licensområder. Ifølge lovgivningen er Miljøstyrelsen for Råstofområdet ligeledes den ansvarlige myndighed for de VVM'er der udføres i forbindelse med tilladelser til seismiske undersøgelser, site surveys, efterforskningsboringer og produktion. Der er en Råstofkomite i overensstemmelse med Råstoflovens §80. Ligeledes er det Råstofstyrelsen der udfører tilsyn. Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel er ansvarlig for Vurdering af samfundsmæssig bæredygtighed (VSB).

3.2.3 VVM proces og indhold

VVM-processen starter når der indsendes en ansøgning om tilladelse og godkendelse af kulbrinteefterforskningsaktiviteter i henhold til Råstofloven. Miljøstyrelsen for

Råstofområdet vurderer først, på basis af oplysninger fremsendt af ansøger, om der skal udarbejdes en VVM og om der i givet fald skal udarbejdes en fuld VVM eller en Vurdering af Forebyggende Tiltag (VFT). Hvis vurderingen (screeningen) konkluderer, at der skal udarbejdes en VFT rapport, så skal rapporten udføres af ansøger. VFT rapporten skal være godkendt af Miljøstyrelsen for Råstofområdet og offentliggøres inden aktiviteten godkendes. Hvis det besluttet, at der skal gennemføres en VVM, udarbejder ansøgeren denne og sender til Miljøstyrelsen for Råstofområdet. Indholdet er overordnet fastlagt i lovgivningen og specificeret i den strategiske miljøvurdering for det pågældende område. Praksis er dog at ansøger indgår i løbende dialog med Miljøstyrelsen for Råstofområdet og deres rådgivere, DCE og GN, for nærmere specifikation af hvad indholdet af den konkrete VVM forventes at være. Miljøstyrelsen for Råstofområdet kan altid bede ansøger om yderligere materiale og vurderinger. Når et udkast til VVM foreligger, giver Miljøstyrelsen for Råstofområdet i samarbejde med DCE kommentarer og opstiller kriterier for færdiggørelse af udkast til VVM. Ansøgning samt udkast til VVM-redegørelse offentliggøres, og der holdes en offentlig høring, hvorefter der kan træffes en beslutning, som offentliggøres.

Når den mindst 8 uger lange offentlige høring er slut udarbejder selskabet en hvidbog (på engelsk, white paper) med alle de indkomne høringssvar og bemærkninger. Selskabet skal adressere alle indkomne høringssvar og bemærkninger og tilrette VVM-udkastet på baggrund af relevante høringssvar og bemærkninger. Miljøstyrelsen for Råstofområdet vurderer sammen med DCE og GN om selskabet har adresseret høringssvar og bemærkninger tilfredsstillende. Når VVM'en er tilrettet relevante steder, er VVM-redegørelsen færdig og er dermed en endelig VVM. Den endelige VVM lægges sammen med hvidbogen (som indeholder alle høringssvar og bemærkninger fra høringsperioden) op til Naalakkersuisut som beslutter hvorvidt aktiviteten godkendes eller ej.

Med hensyn til miljøbegrebet i VVM i Grønland, så er det fastlagt at dette omfatter vurdering af: Virkningerne af udledninger til vand og atmosfære, støjpåvirkninger, virkninger fra forstyrrelser på havfugle og havpattedyr inkl. støjpåvirkninger, virkninger fra lys og afbrænding, virkninger på fiskeri og jagt, kumulative virkninger og risiko for at introducere invasive arter. (Danmarks Miljøundersøgelser et al. 2011) I Grønland udarbejdes der, som illustreret i figur 3.1, i forbindelse med efterforskningsboringer og produktion særskilte vurderinger af påvirkninger på sociale parametre i VSB.

3.3 Danmark

I Danmark er Energistyrelsen den ansvarlige myndighed for licenser og VVM i forbindelse med offshore kulbrinteaktiviteter i danske farvande. Energistyrelsen udpeger ligeledes overordnede koncessionsområder, som åbnes for olie- og gasaktiviteter, mens Miljøstyrelsen og Arbejdstilsynet står for den løbende regulering af branchen med tilladelser, godkendelser og tilsyn, for de selskaber som opnår licens. Når et selskab ønsker

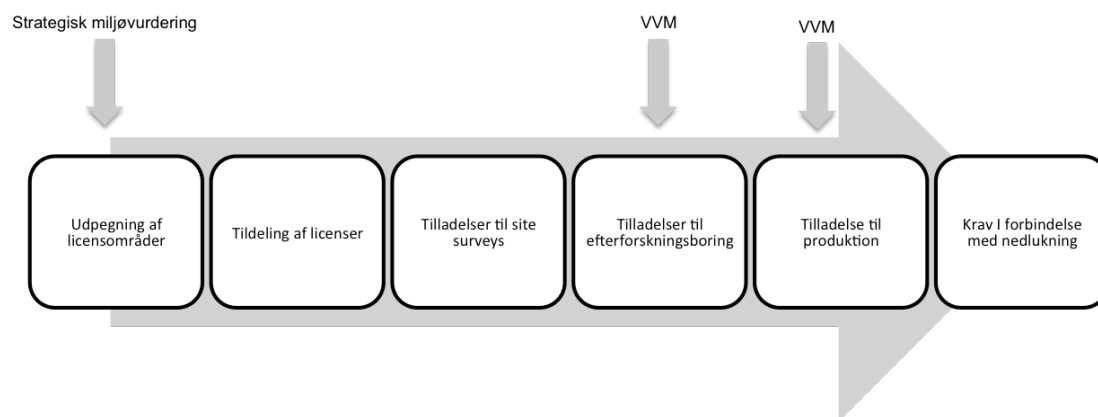
at efterforske og indvinde kulbrinter skal de ansøge Energistyrelsen om en koncession i et af de udpegede områder i henhold til *Bekendtgørelse af lov om Danmarks undergrund* (herefter *Undergrundsloven*). Hermed får de overordnet ret til efterforskning og produktion i området i en given periode. Før der kan påbegyndes aktiviteter, herunder seismiske undersøgelser, efterforskningsboringer og boringer i forbindelse med forberedelse af produktion, skal udstyr, program og udførelsesmåde godkendes af Energistyrelsen. Ligeledes skal der forud for produktion foreligge en plan for virksomheden, som skal godkendes af Energistyrelsen. (LBK nr 960 af 13/09/2011; Olsen 2011)

3.3.1 Miljøregulering og myndighedskompetence

Det er primært den danske miljøstyrelse der er regulerende og tilsynsførende myndighed i forhold til beskyttelsen af havmiljøet, og som bl.a. godkender beredskabsplaner, mens Søværnets Operative Kommando er den primært udførende myndighed i forhold til konkret overvågning og beredskab (Miljøstyrelsen, n.d.B). På frivillig basis udarbejder den danske miljøstyrelse og kulbrinte operatørerne sammen offshore miljøhandlingsplaner for at beskytte havmiljøet i den danske del af Nordsøen (Miljøstyrelsen n.d.C).

3.3.2 Miljøvurdering i projekters livscyklus

I Danmark er der regler om miljøvurdering ved udpegning af licensområder, tilladelse til efterforskningsboringer samt når der gives tilladelse til produktion, som illustreret i figur 3.2.

Figur 3.2 Illustration af hvor i administrationsprocessen for olieefterforskning og -produktion der udføres miljøvurdering i Danmark.

Reglerne om miljøvurdering på projektniveau, VVM, for offshore kulbrinteaktiviteter er forankret i *Bekendtgørelse af lov om anvendelse af Danmarks undergrund*, hvor det i §28a, er anført at "Tilladelser og godkendelser efter denne lov vedrørende projekter på havområdet, der må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, kun kan meddeles på baggrund af en vurdering af de miljømæssige konsekvenser...". (LBK nr 960 af 13/09/2011)

De nærmere regler for VVM processen er fastlagt i den tilhørende *Bekendtgørelse om VVM, konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter ved efterforskning og indvinding af kulbrinter, lagring i undergrunden, rørledninger, m.v. offshore* (BEK nr 632 af 11/06/2012). På planniveauet reguleres den strategiske miljøvurdering af *Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer* (LBK nr 939 af 03/07/2013). Begge danske love har udgangspunkt i direktiver fra EU og disse regler gælder således for alle medlemsstater. Energistyrelsen er ansvarlig for den strategiske miljøvurdering af den planlægning, de laver omkring licensområder og er ifølge lovgivningen ligeledes den ansvarlige myndighed for de VVM'er, der udføres i forbindelse med tilladelser til efterforskningsboringer og produktion.

3.3.3 VVM-proces og indhold

VVM-processen starter når der indsendes en ansøgning om tilladelse og godkendelser af kulbrinteprojekter omfattet af Undergrundsloven eller relateret infrastruktur i henhold til Kontinentalsokkelloven. Projekter som omfatter kommerciel indvinding af mere end 500t råolie per dag eller 500.000m³ naturgas per dag skal gennemgå en VVM. For indvindinger i mindre omfang samt dybdeboringer f.eks. til efterforskning efter kulbrinter skal Energistyrelsen i en screening vurdere, om der skal udarbejdes en VVM. Ifølge Energistirelsens *A guide to Hydrocarbon Licences in Denmark* vil efterforskningsaktiviteter, som f.eks. seismiske undersøgelser, samt efterforskningsboringer sjældent føre til en fuld VVM (Olsen 2011, s. 21). Hvis ansøgningen ikke resulterer i en VVM, skal denne afgørelse offentliggøres, når projektet godkendes. (BEK nr 632 af 11/06/2012, §4 stk. 3) Hvis det i forlængelse af ansøgning og evt. screening besluttet, at der skal gennemføres en VVM, udarbejder ansøgeren denne og sender til Energistyrelsen. Indholdet er overordnet fastlagt i lovgivningen, men ansøger kan også bede om en udtalelse om, hvad indholdet af den konkrete VVM forventes at have. Energistyrelsen kan uanset udtalelsen bede ansøger om yderligere materiale og vurderinger. (BEK nr 632 af 11/06/2012, §5) Ansøgning samt VVM-redegørelse offentliggøres, og der holdes en offentlig høring, hvorefter der kan træffes en beslutning, som offentliggøres (BEK nr 632 af 11/06/2012, §6 og §7).

Med hensyn til miljøbegrebet i VVM så er det fastlagt at dette omfatter et projekts direkte og indirekte miljøpåvirkninger på følgende faktorer: 1) Mennesker, fauna og flora, 2) Jordbund, havbund, vand, luft, klima og landskab, 3) Materielle goder og kulturarv og 4) Samspillet mellem faktorerne i nr. 1-3 (BEK nr 632 af 11/06/2012, §3 stk. 2). I Danmark er der som det ses på figur 3.2 ikke særskilte vurderinger af sociale påvirkninger. Nogle af de parametre der er omfattet af miljøvurderingerne er 'mennesker' samt 'materielle goder' og 'kulturarv'. På denne måde lægges der op til at miljøvurderingerne kan omfatte emner af social karakter.

3.4 Norge

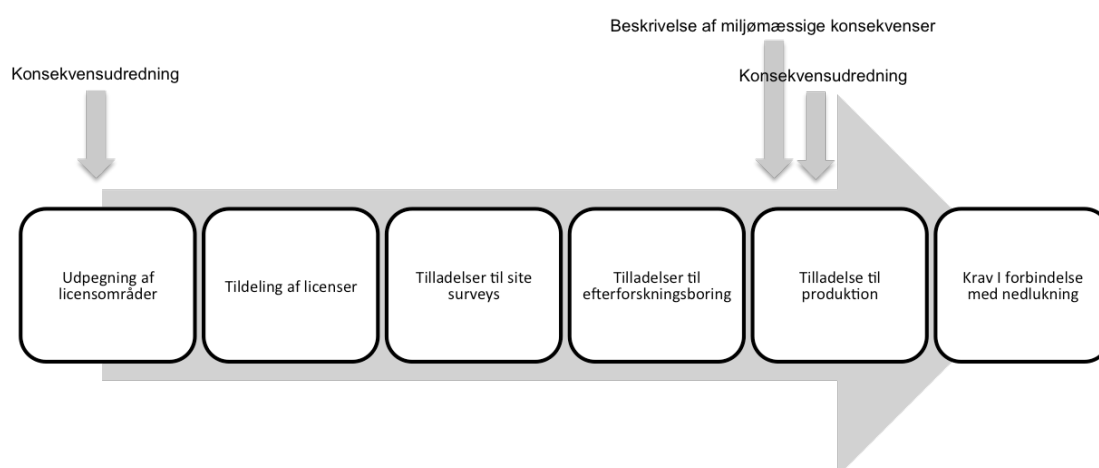
I Norge er myndigheden for kulbrinteaktiviteter. Olje- og Energidepartementet med støtte fra Oljedirektoratet. Ligesom i Danmark og Grønland er det i Norge myndighederne, der udpeger områder, som åbnes for kulbrintevirksomhed. For at påbegynde efterforskningsaktiviteter skal en operatør have tildelt en produktionstilladelse fra Olje- og Energidepartementet. Tilladelsen omfatter seismiske undersøgelser, efterforskningsboring og produktion af kulbrinter. For at kunne gå videre til produktionsfasen skal operatørens udbygning og drift af feltet godkendes af Olje- og Energidepartementet, på basis af en plan for udbygning og drift, som operatøren skal udarbejde og forelægge departementet. (Norsk Petroleum 2015)

3.4.1 Miljøregulering og myndighedskompetence

Havmiljøet forvaltes i Norge primært af Miljødirektoratet, som er koordinerende myndighed og stiller krav og har tilsyn med kommuner og private aktører om akut miljøberedskab for udslip til havet. Kystverket har ansvar for det konkrete statslige miljøberedskab og de konkrete statslige aktioner, som rækker udover det private og kommunale beredskab. I Norge arbejder myndighederne ud fra et mål om nul miljøfarlige udslip til havmiljøet fra olie- og gassektoren (Miljødirektoratet n.d.). I praksis er det operatørerne, der har det primære ansvar for miljøberedskabet via et fælles beredskabssamarbejde mellem alle operatørerne

3.4.2 Miljøvurdering i projekters livscyklus

I Norge er der regler om miljøvurdering ved udpegning af licensområder samt når der gives tilladelse til produktion herunder indledende boringer i forbindelse med produktion, som illustreret i figur 3.3.

Figur 3.3 Illustration af hvor i administrationsprocessen for kulbrinteefterforskning og -produktion der udføres miljøvurdering i Norge.

Miljøvurderingerne er forankret i den norske *Lov om petroleumsvirksomhet* (Lov-1996-11-29-72). Omkring åbningen af områder for olieproduktion, står der i §3-1 at når områder åbnes med sigte på at uddele produktionstilladelser, skal der foretages en konsekvensudredning, herunder foretages en vurdering af *"de nærings- og miljømæssige virkninger af petroleumsvirksomheten og mulig fare for forurensninger samt de økonomiske og sociale virkninger som petroleumsvirksomheten kan ha"* (Lov-1996-11-29-72). I §4-2 er det ligeledes fastlagt, at en plan for udbygning og drift af en petroleumforekomst skal indeholde en *"beskrivelse af av økonomiske, ressursmessige, tekniske, sikkerhetsmessige, nærings- og miljømæssige forhold..."* (Lov-1996-11-29-72) og dermed en konsekvensudredning. Reglerne er yderligere uddybet i *Forskrift til lov om petroleumsvirksomhet*, hvori det også er fastlagt, at der inden en prøveproduktion skal forelægges en ansøgning, som bl.a. indeholder en *"beskrivelse av miljømæssige konsekvenser"* (FOR-1997-06-27-653). Der er derimod i den norske lovgivning ikke fastlagt specifik vurdering af de miljømæssige konsekvenser i forbindelse med efterforskningsboringer.

Det Kongelige Olje- og Energidepartement (herefter Olje- og Energidepartementet) er ansvarlig for konsekvensudredningerne i forbindelse med kulbrinteforsknings og produktion, og udarbejder selv konsekvensudredningerne i forbindelse med åbningen af områder for kulbrinteproduktion (FOR-1997-06-27-653, §6a, §18, §22a).

3.4.3 VVM-proces og indhold

Som beskrevet foretages der ikke miljøvurdering i forbindelse med efterforskningsboringer når der søges efter kulbrinter i Norge, men først når et fund er gjort og ansøger ønsker at starte med prøveboringer i forbindelse med produktion af olie og gas. Her begynder processen, når en licenshaver sender en ansøgning til Olje- og Energidepartementet, som bl.a. skal indeholde en beskrivelse af miljømæssige konsekvenser ved aktiviteten (FOR-1997-06-27-653, §18). Når selskabet på baggrund af prøveboringerne ønsker at fortsætte til udbygning og drift skal det udarbejde et udredningsprogram for konsekvensudredningen, hvor projektet er beskrevet, samt på baggrund af tilgængelig dets virkninger på andre industrier og miljø. Programmet skal på denne baggrund beskrive, hvordan en eventuel konsekvensudredning vil blive gennemført, og hvad dokumentationsbehovet er. Udredningsprogrammet danner baggrund for en konsekvensudredning, som skal igennem en konsultationsproces (se afsnit 4.1) og sendes til departementet, senest når der indsendes plan for udbygningen til godkendelse. Det skal fremgå i myndighedernes sagsfremstilling om der stilles vilkår på baggrund af konsekvensudredningen når der gives en produktionstilladelse. (FOR-1997-06-27-653; Lov-1996-11-29-72 §3-1)

Det er fastlagt, at konsekvensudredningen skal omfatte udslip til vand, luft og jord samt materielle værdier og kulturarv, som kan blive berørt (FOR-1997-06-27-653, §22a b). Som for Danmark er der, som det ses på figur 3.3, ikke særskilte vurderinger af påvirkningerne på

sociale parametre. Parametrene materielle værdier og kulturarv, der er omfattet af konsekvensudredningerne, kan til dels dække over sociale påvirkninger fra aktiviteterne.

3.5 Alaska

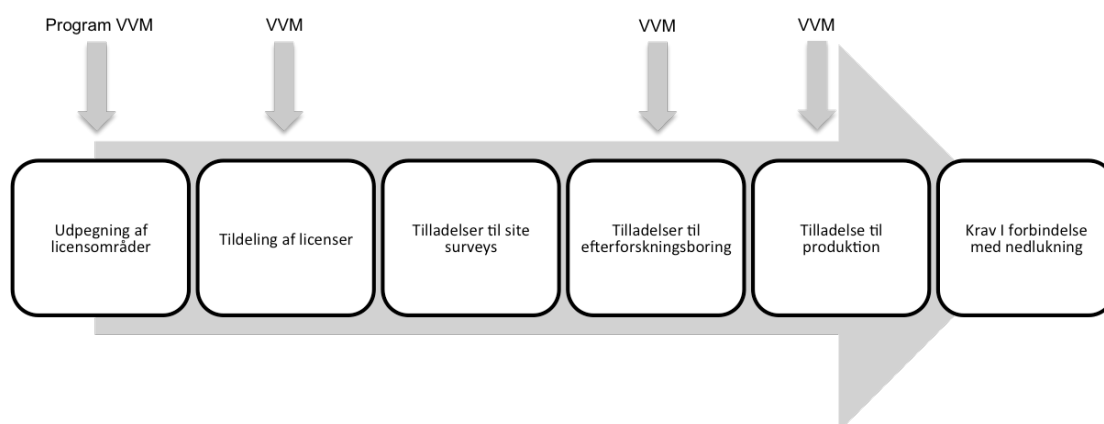
I Alaska er myndigheden på offshore kulbrinte-området Bureau of Ocean Energy Management (BOEM). Licenstildeling (lease) kan finde sted på tre forskellige måder, enten i henhold til et fem årigt program, hvor myndighederne udpeger områder, hvor der kan søges om tilladelse til efterforskning, alternativt på baggrund af udpegning af særlige områder af den til enhver tid siddende Kommissær i Alaska. Disse områder åbnes for kulbrintevirksomhed, og der kan søges om licens til inden for en bestemt tidsfrist. Det er dog også muligt for selskaber, at ansøge om licens i andre områder. I forbindelse med denne sidste type ansøgning om licenser, udpeger ansøgerne selv de områder, de ønsker at søge efterforskningslicens til. Kommissæren vil enten afvise en ansøgning eller lade offentliggøre, at ansøgningen vurderes. I forbindelse med en sådan anmodning indkaldes samtidig offentlige bemærkninger til forslaget, og der gives mulighed for at indgive konkurrerende ansøgninger. Tildeling sker på baggrund af en eventuel budrunde, hvor der tildeles licens til aktivitet til de selskaber, der forpligter sig til at investere mest i det enkelte område (State of Alaska 2015). Med en licens opnår virksomheder ret til at søge om tilladelser til at efterforske og udvikle de mineralske råstoffer inden for det omfattede område (BOEM 2015).

3.5.1 Miljøregulering og myndighedskompetence

U.S. Coast Guard er ansvarlig for det marine miljø i Alaska og koordinerer oprydning i tilfælde af oliespild. Hvilke myndigheder eller selskaber der involveres i forbindelse med olieudslip, forebyggelse og beredskab afhænger af kilden og varierer imellem f.eks. skibe, platforme og rørledninger.

3.5.2 Miljøvurdering i projekters livscyklus

I Alaska udføres der indledningsvist en program VVM i henhold til USA's National Environmental Policy Act (NEPA). Dette er en type strategisk miljøvurdering, der udføres i forbindelse med det fem års program, som myndighederne udarbejder med udpegede områder, hvor der kan søges om tilladelse til efterforskning (Bureau of Land Management 2008). Der udarbejdes derudover VVM i forbindelse med de enkelte licenstildelinger, ved tilladelse til efterforskningsboring samt i forbindelse med tilladelse til produktion.

Figur 3.4 Illustration af hvor i administrationsprocessen for kulbrinteefterforskning og -produktion der udføres miljøvurdering i Alaska.

3.5.3 VVM-proces og indhold

Miljøvurderingsprocessen startes når et selskab søger BOEM om tilladelse til efterforskning eller boring og produktion af kulbrinter (BOEM 2015). Ansøger skal sammen med ansøgningen indsende en række oplysninger om de planlagte aktiviteter samt beskrivelse af potentielle påvirkninger og afbødende tiltag (Council on Environmental Quality Executive Office of the President 2007). BOEM foretager en screening og vurderer om der enten ikke vil blive tale om væsentlige påvirkninger (findings of no significant impacts) eller om der skal foretages en EIS. Hvis det vurderes at der ikke skal foretages en EIS kan dette offentliggøres i særlige tilfælde, hvor det vurderes relevant på baggrund af aktivitetens omfang eller hvis det er en ny type af aktivitet. Når der skal foretages en EIS offentliggøres en officiel og offentlig bekendtgørelse samt indkaldelse af forslag til emner der skal belyses i miljøvurderingen. Der afholdes typisk flere borgermøder i potentielt berørte områder, hvis aktiviteten gennemføres (BOEM 2015). Alle emner der rejses skal adresseres i miljøvurderingen. På baggrund af de indkomne forslag og informationer om området der påvirkes identificeres alternativer og afværgeforanstaltninger, der skal analyseres i miljøvurderingen disse godkendes af BOEM. Ansøger udarbejder miljøvurderingen. Når BOEMs medarbejdere og U.S. Minerals Management Service's (MMS) direktør for 'Offshore Energy and Minerals Management' eller en højere myndighed har gennemset og godkendt udkastet til miljøvurderingsrapport, så offentliggøres udkastet i minimum 45 dage (se afsnit 4.1). Under høringsperioden afholdes borgermøder i de områder der vil blive mest berørt (BOEM 2015). På baggrund af høringerne udarbejdes en endelig EIS som skal indeholde et resume af indkomne kommentarer samt svare på disse. Det færdige udkast til miljøvurderingsrapport gennemgås igen af BOEM og MMS for godkendelse og offentliggøres senest 6 måneder efter høringen af udkastet.

Med hensyn til miljøbegrebet i VVM så er det fastlagt i NEPA håndbogen, at dette omfatter et projekts direkte, indirekte og kumulative påvirkning på det biologiske, fysiske, sociale og

økonomiske miljø. Dette gælder for alle miljøvurderingerne, der foretages i forbindelse med olieefterforskning og produktion. Endvidere er det særligt specificeret, at det også skal adresseres hvilke relationer, der er imellem mennesker og natur. Der er ikke krav om særskilte sociale konsekvensvurderinger (Bureau of Land Management 2008, stk 6.7.1).

3.6 Canada

Den statslige organisation Natural Resources Canada (NRC) under Minister for Natural Resources er den overordnede myndighed for olie- og gas ressourcer i Canada. NRC står bl.a. for udbud af områder, hvor der kan opnås licens til kulbrinteaktiviteter, i henhold til Canada Petroleum Resources Act. Interesserede virksomheder kan indsende bud på områderne til NRC, som tildeler licens til aktivitet til de selskaber, der forpligter sig til at investere mest i det enkelte område. (Natural Resources Canada 2011; *Canada Petroleum Resources Act* 1985) National Energy Board (NEB) er den ansvarlige myndighed for regulering af offshore kulbrinteeftersøgning og -produktion også i Arktis (nord for 60°). Det er dermed til NEB selskaberne skal ansøge, når de har licens til et område og ønsker at igangsætte konkrete aktiviteter. (National Energy Board 2015A; *Canada Oil and Gas Operations Act* 1985)

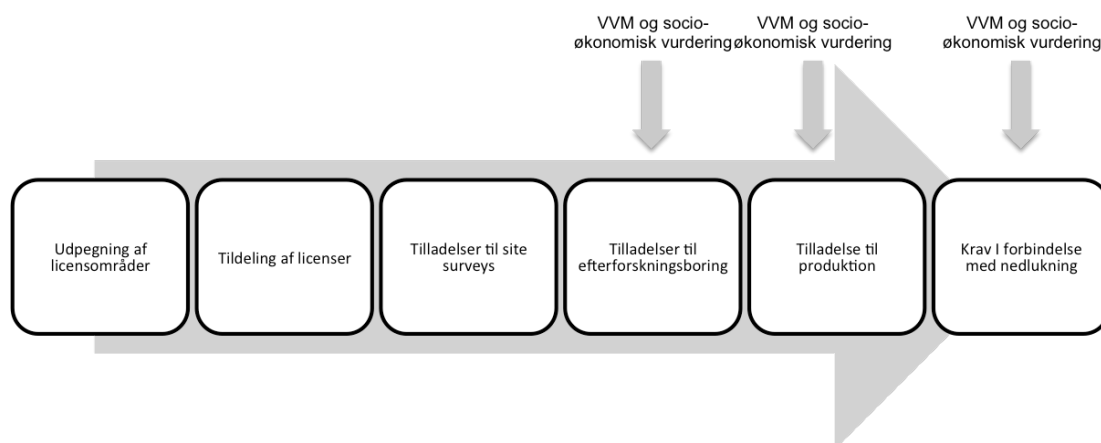
Aktiviteter i den arktiske del af Canada er underlagt forskellige miljøvurderingsregimer alt efter den præcise placering, bl.a. Yukon Environmental and Socio-Economic Assessment Act i Yukon territoriet (). Når det kommer til offshore kulbrinteaktiviteter, er den nationale *Canadian Environmental Assessment Act (CEAA)* gældende i Beauforthavet. Dog gælder der særlige regler inden for Nunavut Land Claims Agreement området, hvor et lokalt review board bl.a. screener og vurderer aktiviteter med specielt fokus på økosystemer, dyreliv, fangstmuligheder og socio-økonomiske forhold for beboerne i området (*Nunavut Land Claims Agreement* 1993). For aktiviteter inden for Inuvialuit Settlement Region, skal der udover en vurdering efter CEAA også af et lokalt review board foretages en vurdering efter Inuvialuit Final Agreement. For offshore aktiviteter er denne dog begrænset til påvirkninger på dyreliv og dertil knyttede fangstmuligheder. (*Inuvialuit Final Agreement* 1987) Offshore aktiviteter er således kun delvist omfattet af de lokale regimer, som desuden ikke dækker ret store dele af Canadas offshore område, på den baggrund arbejder vi videre med de nationale regler i CEAA.

3.6.1 Miljøregulering og myndighedskompetence

Den canadiske kystvagts har overordnet ansvar for det marine miljø på Canadas territorium og for oprydning i tilfælde af oliespild. For offshore kulbrinteaktiviteter er NEB myndighed på miljøvurderingerne (National Energy Board 2015C). NEB har desuden ansvaret for at sikre at selskaber, der opererer med offshore kulbrinteaktiviteter har beredskabsplaner, som både omfatter sikkerhed og miljøbeskyttelse. Ligeledes er det NEB, der overvåger indsatsen for oprydning og miljøgenopretning i tilfælde af en ulykke. (National Energy Board 2015B)

3.6.2 Miljøvurdering i projekters livscyklus

I Canada udføres der en kombineret VVM og socio-økonomisk vurdering tre steder i løbet af et projekts livscyklus, i forbindelse med tilladelser til efterforskningsboringer og produktion, samt i forbindelse med nedlukning af projektet, som illustreret i figur 3.5.

Figur 3.5 Illustration af hvor i administrationsprocessen for kulbrinteefterforskning og -produktion der udføres miljøvurdering i Canada.

I Canada er kulbrinteaktiviteter udpeget i *Regulations Designating Physical Activities*, som en aktivitet, der er omfattet af lovgivning om miljøvurdering. Dette omfatter bl.a. kulbrinteaktiviteter beskrevet som:

- *"The drilling, testing and abandonment of offshore exploratory wells in the first drilling program in an area set out in one or more operation licences issued in accordance with the Canada Petroleum Resources Act",*
- *"The construction, installation and operation of a new offshore floating or fixed platform, vessel or artificial island used for the production of oil or gas",*
- *"The decommissioning and abandonment of an existing offshore floating or fixed platform, vessel or artificial island used for the production of oil and gas",* samt
- *"The construction, operation, decommissioning and abandonment of a new offshore oil and gas pipeline, other than a flowline. (Minister of the Environment 2012, Schedule punkt 40).*

Hermed skal der udføres miljøvurdering i forbindelse med efterforskningsboringer, produktion og nedlukning.

3.6.3 VVM-proces og indhold

Miljøvurderingsprocessen startes når et selskab ansøger NEB om tilladelse til efterforskning og boring efter kulbrinter, produktion af kulbrinter eller nedlukning af kulbrinteproduktion (National Energy Board 2015D; *Canada Oil and Gas Operations Act* 1985; National Energy

Board 2015C). Ansøger skal sammen med ansøgningen indsende en række oplysninger om de miljømæssige og sociale konsekvenser samt de afbødende tiltag der er tænkt ind i projektet (National Energy Board 2015C). På basis af det indsendte materiale gennemfører NEB en screening, der afgør om der skal gennemføres en egentlig miljøvurdering og offentliggør denne afgørelse (*Canadian Environmental Assessment Act* 2012, sektion 8-12). Når miljøvurderingsprocessen startes op, skal dette ligeledes offentliggøres (*Canada Environmental Assessment Act* 2012, sektion 17). NEB afgør hvad scopet af miljøvurderingen skal være (*Canada Environmental Assessment Act* 2012, sektion 19(2)) og ansøger udarbejder miljøvurderingen, som skal igennem offentlig konsultation (se afsnit 4.1). NEB vurderer på baggrund af ansøgers miljøvurdering, hvorvidt projektet vil forårsage væsentlige negative miljømæssige påvirkninger, efter de afbødende foranstaltninger, ansøger har foreslået, er implementeret. Hvis vurderingen er at der ikke vil være væsentlige negative påvirkninger, gives en tilladelse med tilknyttede vilkår og overvågningsprogram. Hvis NEB derimod vurderer, at der kan være væsentlige negative påvirkninger fra projektet, skal beslutningen, om hvorvidt projektet alligevel skal have tilladelse, tages af *the Governor General* (Canada er et konstitutionelt monarki som medlem af det britiske Commonwealth og dets formelle øverste leder er regenten. Governor General er regentens repræsentant i Canada og har en række opgaver, bl.a. at udpege premierministeren) i samråd med premierministeren og kabinettet (National Energy Board 2015E; *Canada Environmental Assessment Act* 2012; Parliament of Canada 2010). I Canada vurderes der således på miljømæssige og sociale parametre i en samlet vurdering, som foretages på projektniveauet i forbindelse med efterforskningsboringer, produktion og nedlukning.

Med hensyn til miljøbegrebet i miljøvurderingerne omfatter det ifølge NEB det fysiske og meteorologiske miljø, jord og jord produktivitet, vegetation, vådområder, vandkvalitet og -kvantitet, fisk og fiskehabitater, dyreliv og habitater, truede arter samt arter med speciel status og relaterede habitater, luftforurening, drivhusgasemissioner, støj, bosætning og ressourceforbrug, kulturarvsressourcer, navigation og sikkerhed, traditionel ressourcebrug og brug af land, socialt og kulturelt velbefindende, menneskers sundhed og æstetik, infrastruktur og services, beskæftigelse og økonomi (National Energy Board 2015C; National Energy Board 2015E). Jævnfør afsnit 3.6 er der ligeledes inde for Inuvialuit området særligt fokus på dyreliv koblet til fangstmuligheder.

3.7 Overordnede forskelle og ligheder

I dette afsnit laves en sammenligning på tværs inden for tre emner, og det diskuteres hvad resultaterne kunne betyde i en grønlandsk kontekst. De tre emner er:

- Hvornår i livscyklus der finder borgerinddragelse sted
- Hvor i livscyklus der finder miljøvurdering sted
- Hvorvidt og hvor i livscyklus der finder vurdering af sociale parametre sted

- Hvilke miljøparametre er inkluderet i miljøvurderingerne?

3.7.1 Borgerinddragelse i livscyklus

Det er interessant i sammenligningen af den overordnede beslutningsgang og de dertilhørende miljøvurderinger, at der i Grønland og Canada ikke er formelt krav om borgerinddragelse i forbindelse med den miljøvurdering der laves på strategisk niveau, når der udpeges licensområder. Offentligheden involveres derfor først i VVM processen for site surveys. I Norge, Danmark og Alaska er borgerinddragelse et lovkrav allerede i forbindelse med miljøvurderingerne når der udpeges og tildeles licensområder.

I forhold til Grønland kan dette ses som et argument for at styrke borgerinddragelsen i forbindelse med den strategiske miljøvurdering, der foretages ved udpegning af licensområder. Det kan være med til at sikre at befolkningen inddrages tidligt i kulbrinteprojekternes livscyklus. På workshop 2 afviklet i forbindelse med dette projekt blev denne mulighed diskuteret, og set som en god mulighed for en mere systematisk inddragelse tidligt i kulbrinteprojekternes livscyklus (se yderligere i bilagsrapport 2).

3.7.2 Miljøvurdering i livscyklus

Det er ligeledes interessant at der i Norge ikke er krav om miljøvurdering i forbindelse med efterforskningsaktiviteter. I stedet gælder den tilladelse, der tildeles med licensområderne de aktiviteter der skal til for at udforske licensområdet. Derfor er det først når selskaberne ønsker at lave en prøveproduktion, at der er krav om miljøundersøgelser og en fuld konsekvensudredning er først påkrævet, hvis et selskab efterfølgende ønsker at starte en produktion med alle de aktiviteter der hører dertil. I Danmark er der i praksis et lignende system, da det er anført at efterforskningsboringer sjældent vil udløse en fuld VVM. Der er dog den forskel, at der i Danmark er krav om en screening af efterforskningsboringer. I den forbindelse produceres en screeningsrapport, som Energistyrelsen skal godkende efter at have hørt berørte myndigheder. I Canada er der krav om miljøvurdering i forbindelse med efterforskningsboringer og produktion, men her er der heller ikke krav om miljøvurderinger på det strategiske niveau. Anderledes forholder det sig med Alaska, hvor der både er krav om miljøvurderinger på det strategiske niveau, samt i forbindelse med efterforskningsboringer og produktion.

Det er interessant at se at det norske og til dels det danske system er anderledes end de andre, hvor processen lader til at bliver effektiviseret med brug af vurderinger på det strategiske niveau og undladelse af VVM på efterforskningsboringer. En sådan proces må kræve høj kvalitet af de miljøvurderinger, der laves på det strategiske niveau, således at disse kan sætte miljømæssige rammer og sikre miljøbeskyttelsen i de efterfølgende faser. Dette kræver ligeledes, at myndigheder i praksis kan bruge miljøvurderingerne aktivt som basis for den regulering, der finder sted af selskaberne i de efterfølgende faser. Endelig må et sådant system understrege nødvendigheden af en systematisk borgerinddragelse på det

strategiske niveau.

3.7.3 Spændvidde af miljøparametre

I nedenstående figur ses de miljøparametre som ifølge lovgivningens krav skal integreres i VVM.

	Fysisk miljø	Sociale parametre
Grønland	Udledninger til vand og atmosfære, støj, forstyrrelser af havfugle og havpattedyr inkl. støjpåvirkninger, virkninger fra lys og afbrænding, virkninger på fiskeri og jagt, kumulative virkninger og risiko for at introducere invasive arter.	Særskilte sociale vurderinger.
Danmark	Virkninger på fauna og flora, jordbund, havbund, vand, luft, klima og landskab, materielle goder og kulturarv.	Virkninger på mennesker, materielle goder og kulturarv.
Norge	Udslip til vand, luft og jord samt materielle værdier og kulturarv.	Virkninger på materielle goder og kulturarv.
Alaska	Virkninger på det biologiske og fysiske miljø, relationer imellem mennesker og natur.	Virkninger på det sociale og økonomiske miljø.
Canada	Virkninger på det fysiske og meteorologiske miljø, jord og jord produktivitet, vegetation, vådområder, vandkvalitet og -kvantitet, fisk og fiskehabitater, dyreliv og habitater, truede arter samt arter med speciel status og relaterede habitater, luftforurening, drivhusgasemissioner, støj.	Virkninger på bosætning og ressourceforbrug, kulturarvsressourcer, navigation og sikkerhed, traditionel ressourcebrug og brug af land, socialt og kulturelt velbefindende, menneskers sundhed og æstetik, infrastruktur og services, beskæftigelse og økonomi, dyreliv koblet til fangstmuligheder.

Figur 3.6 Oversigt over de miljøparametre som ifølge lovgivningen skal inkluderes i VVM

Grønland er blandt de af landene der har det mest eksplicitte fokus på vurdering af påvirkninger på sociale parametre, med særkilte vurderinger. Canada har integreret en række specifikke sociale parametre i VVM-reglerne, mens Norge og Danmark til dels har en integration af sociale parametre i deres miljøvurderinger. For Norge og Danmark er dette dog med begrænset fokus og baseret på et meget uspecifikt krav om at vurdere påvirkningen på f.eks. 'mennesker'. I Alaska følges en række sociale indikatorer løbende som en del af monitoring og som information til baselinestudier.

Her kan det overvejes om Grønland kan lade sig inspirere af Canadas samlede vurdering. Den samlede vurdering kan have den fordel at vurderingerne tillægges samme vægt og kan ses i sammenhæng. Yderligere skaber det mere enkelhed for aktører som politikere og berørte borgere at der ikke er flere forskellige vurderinger og dokumenter. På den anden

side kan der være fare for at de sociale vurderinger forsvinder i mængden af information om de miljømæssige forhold.

4 Benchmarking

I de følgende afsnit foretages en analyse af de tre udvalgte temaer: Borgerinddragelse, miljøvurderingsmetoder samt datagrundlag og –deling i forbindelse med efterforskning. De fundne resultater af dokumentanalysen er beskrevet, og disse er i afsnit 4.1.8, 4.2.3 og 4.3.4 diskuteret og sammenholdt med internationale principper for bedste praksis samt resultaterne af workshop 2 i dette projekt. Resultaterne af dokumentanalysen kan ses i skemaform i appendiks 3. Som beskrevet i afsnit 2.2 tager analysen udgangspunkt i reglerne for den miljøvurdering der finder sted i forbindelse med efterforskningsboringer. Undtaget fra dette er Norge, da der ikke foretages miljøvurdering på dette trin i processen suppleres der med reglerne for miljøvurdering af produktion, for at kunne søge inspiration i den norske fremgangsmåde.

4.1 Borgerinddragelse

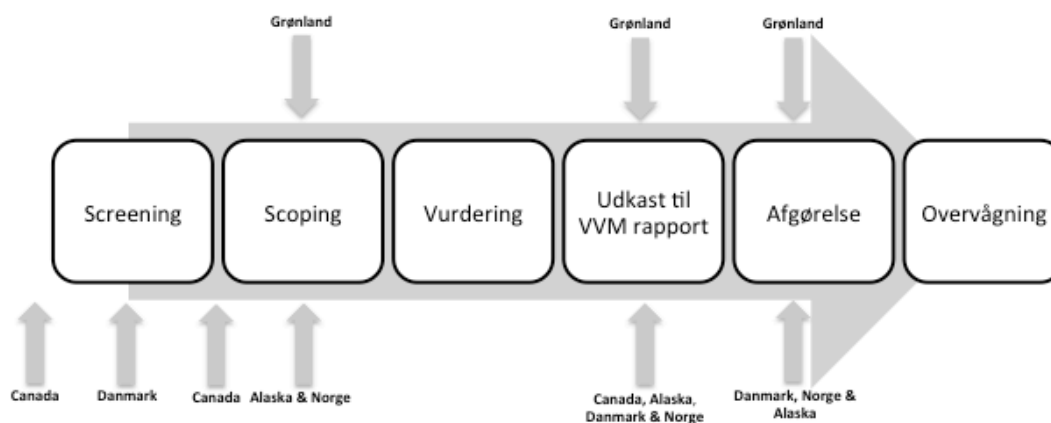
I dette kapitel gennemgås lovgivningens krav til borgerinddragelse i de fem lande. Resultaterne er baseret på dokumentanalysen og er nuanceret og kvalitetssikret gennem interviews og skriftlig feedback.

4.1.1 Grundlæggende krav

Der er grundlæggende og specifikke krav om borgerinddragelse i forbindelse med VVM i alle de fem lande, der indgår i undersøgelsen.

I Danmark og Canada skal borgerinddragelse finde sted allerede i forbindelse med screeningsafgørelser. I Canada sker der inddragelse allerede inden screeningen påbegyndes, hvor myndigheden udsender en beskrivelse af projektet og indkalder kommentarer. I Danmark offentliggøres afgørelsen, hvis det vurderes, at der ikke er VVM pligt. I Grønland, Norge, Canada og Alaska skal der finde borgerinddragelse sted i forbindelse med opstart af VVM. I Grønland, Norge og Alaska offentliggøres dokumenter der kan beskrives som 'Terms of Reference' i forbindelse med scoping processen. Terms of Reference benævnes 'Scope of Work' i Grønland og bruges til at vurdere om den ansøgte aktivitet skal underkastes VVM, VFT eller slet ikke skal miljøvurderes yderligere. Terms of Reference dokumenter er i alle landene åben for konsultation. I Canada annonceres det blot, at processen er påbegyndt. Når der foreligger et udkast til en VVM redegørelse skal dette i høring i alle landene, mens der i Danmark, Norge og Alaska er eksplicit krav om offentliggørelse af den endelige beslutning om, hvorvidt der meddeles tilladelse til aktiviteten eller ej. I Grønland offentliggøres dog i praksis den endelige VVM sammen med det tilknyttede hvidbog, samt

godkendelsen af aktiviteten i henhold til Råstoflovens §75 stk. 2. Således er der indlagt borgerinddragelse i VVM-processen som illustreret i nedenstående figur 4.1.

Figur 4.1 Overblik over hvor i VVM-processen der er borgerinddragelse i de fem lande. Screening er vurderingen af i hvilket omfang et projekt skal miljøvurderes. Scoping er beskrivelsen af afgrænsning, indhold og timing af en miljøvurderingsproces. Vurdering er dataindsamling og analyse. Afgørelse henviser til den politiske beslutning om godkendelse eller eventuel afvisning eller krav om yderligere vurdering. Overvågning er tilsyn med påvirkninger under og efter implementering af projektet.

Canada adskiller sig grundlæggende fra de andre lande med et særligt fokus på borgerinddragelse i lovgivningen. Således gives der mulighed for at nedsætte et såkaldt review panel, som kan bestå af uvildige eksperter og repræsentanter for forskellige interessegrupper, som kompenseres for tabt arbejdsfortjeneste og som har midler til rådighed til at arrangere borgerinddragende aktiviteter og indkalde eksperter m.fl. til at give forklaringer om forhold af særlig interesse for befolkningen.

Det er ikke specificeret hvilke spørgsmål, der skal adresseres eller hvad formålet med inddragelsen er i Grønland, Danmark eller Canada. Det er tilkendegivet, at formålet er at give borgerne mulighed for at udtale sig om et projekt. I Norge er det specificeret at borgerne indledningsvist inviteres til at give input til hvilke temaer og alternativer, der skal medtages i VVM'en, mens de ved offentliggørelse af udkast til VVM redegørelse skal forholde sig til, hvorvidt miljøpåvirkningerne er tilfredsstillende behandlet i VVM redegørelsen, eller der skal foretages tillægsudredninger. I Alaska er det specificeret, at der i forbindelse med scoping indhentes input til formulering af de spørgsmål som VVM'en skal beskæftige sig med.

4.1.2 Ansvarsfordeling

Der er stor forskel imellem de tre lande på ansvarsfordelingen i forbindelse med afholdelse af borgerinddragelse. I Grønland skal offentliggørelse ske på Naalakkersuisuts hjemmeside. Det er specificeret i Råstofloven at Naalakkersuisut skal indkalde til og afholde offentlige høringsmøder. I Danmark er det Energistyrelsen der forestår offentliggørelser og

inddragelse, imens det i Norge varierer i processen. I forbindelse med offentliggørelse af et udredningsprogram er projektejerer ansvarlig for offentliggørelse af forslag, imens myndigheden er ansvarlig for offentliggørelse af det endelige program. Ved VVM redegørelsens offentliggørelse er det projektejerer, der sender det i høring, og myndigheden der offentliggør den endelige afgørelse. For Canada varierer ansvaret også henover processen. Således er det The Canadian Environmental Assessment Agency (CEAA) der har ansvaret for annoncering ved screening. Ved VVM opstart og offentliggørelse af redegørelsen er det derimod National Energy Board, imens en rapport fra et eventuelt review panel skal offentliggøres af Ministeren. I Alaska er det igen anderledes, idet det er de institutioner, som søger om tilladelse til en aktivitet. Det er typisk myndigheden BOEM, der søges om tilladelser til aktiviteter, og dermed dem der har ansvaret for miljøvurderingen inklusiv borgerinddragelsen. Nedenstående figur 4.2 illustrerer ansvarsfordelingen for borgerinddragelsen i de fem lande.

	Uafhængig enhed	Statslig styrelse	Minister/parlament	Selskab
Grønland				
Danmark				
Norge				
Alaska				
Canada				

Figur 4.2 Ansvarsfordelingen for borgerinddragelsen i de fem lande. Den grå markering angiver at den pågældende aktør har ansvar for en del af borgerinddragelsen.

4.1.3 Metodekrav

Med metoder menes den konkrete metode der benyttes til inddragelsen, for eksempel om det er en skriftlig høring, om der arrangeres borgermøder eller ekskursioner til lokationen. Der er i alle fem lande krav om høringer, forstået sådan at materialer gøres offentligt tilgængelige i perioder af varierende længde (angivet i følgende afsnit), hvor borgerne kan indsende kommentarer. I Grønland er det særligt specificeret, at der i forbindelse med offentliggørelse af VVM skal holdes borgermøder inden for en høringsperiode på minimum 8 uger. Ved borgermøder er det praksis, at indkomne kommentarer noteres og indgår i hvidbogen. Disse kommentarer skal i praksis adresseres af selskabet på lige fod med indsendte høringssvar. Borgerne kan i praksis sende høringssvar ind i hele perioden. I Danmark er det ikke yderligere specificeret i lovgivningen, hvilke konkrete metoder der skal anvendes til borgerinddragelse. I Canada skal der ved nedsættelse af review paneler afholdes høringer på en måde, som tilbyder alle interesserede en mulighed for at deltage. Det er dog ikke specificeret, hvad dette indbefatter. Der er desuden i Canada et centralt register, der arkiverer alle materialer i forbindelse med VVM-processer. Disse materialer skal på ethvert tidspunkt gøres tilgængeligt for borgerne på anmodning. I Alaska skal der

afholdes såkaldte høringer og offentlige møder, og folk skal have mulighed for at indsende kommentarer. Det er altså lidt forskellige hvilke krav, der stilles til borgerdeltagelse.

I Norge skal en plan for inddragelse indgå i det udredningsprogram, der offentliggøres forud for VVM processen. Tilsvarende skal der i forbindelse med scopingfasen i Alaska fremlægges et 'Notice of intent' inklusiv en række dokumenter, hvoraf det også skal fremgå, hvornår der allerede har været holdt møder med borgere, samt planlagte møder, tider og steder for borgerinddragelse under scopingprocessen. Generelt offentliggøres materialer på myndighedernes hjemmesider i forbindelse med høringsprocesser i alle fem lande. I Norge og Danmark skal der desuden ske offentliggørelse i landsdækkende aviser.

Der er udelukkende særlige krav til de sprog der anvendes i forbindelse med borgerinddragelse i Grønland, hvor kravet er, at de endelige redegørelser offentliggøres på dansk, engelsk og grønlandsk og i praksis anvendes at gøre de 'ikke tekniske resumeer' tilgængelige på alle tre sprog ved borgermøder, ligesom der tilbydes simultantolkning og spørgsmål besvares på grønlandsk og dansk.

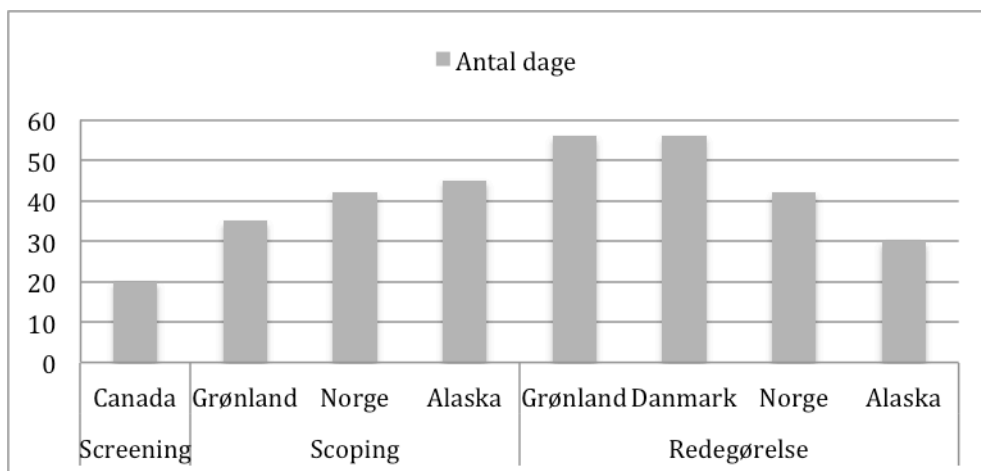
I Grønland, Danmark og Norge stilles der ikke krav om at særlige ressourcer stilles til rådighed for borgerne i forbindelse med borgerinddragelse. I Grønland er der dog med etablering af en Råstoffond jvf §95a i Råstofloven afsat midler til undersøgelser, rådgivning og møder, som kan ansøges af borgere i Grønland i forbindelse med høringer. I Canada stilles der krav om at der skal oprettes et 'participant funding programme', som finansierer offentlighedens deltagelse i forbindelse med et review panel. I Alaska har borgerne mulighed for at bede om appel, og hvis dette imødekommes, så skal der udføres et review af miljøvurderingens procedurer og rapport af et uafhængigt review board.

4.1.4 Tidsfrister

I forbindelse med offentliggørelsen af intentionen om at et projekt skal igennem en screening har offentligheden i Canada 20 dage til at indsende kommentarer inden der udføres en screening. I forbindelse med høring af de forskellige typer af scopingdokumenter, som offentliggøres i Grønland, Norge og Alaska, er der fastsat frister som følger:

- Grønland: Fristen for kommentarer til 'terms of reference' er præcis 35 dage
- Norge: Fristen for kommentarer til udredningsprogrammet er mindst 6 uger
- Alaska: Fristen for kommentarer til notice of intent er mindst 45 dage

Den endelige VVM-redegørelse offentliggøres i mindst 8 ugers høring i Grønland og Danmark. I Norge er det mindre, nemlig 6 uger, i Alaska er der kun 30 dages høringsfrist, og i Canada er der ikke angivet et krav. Antallet af dages høring på de forskellige steder i VVM-processen er vist i nedenstående figur 4.3.

Figur 4.3 Oversigt over høringsfrister Canada, Grønland, Norge, Alaska og Danmark har i forbindelse med screening, scoping og udkast til miljørapport.

4.1.5 Deltagere

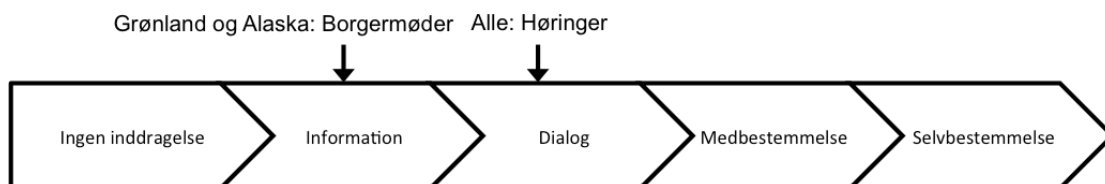
I regelsættene for de fem lande er der ikke angivet nogen, som er udelukket fra deltagelse i miljøvurderingsprocesserne. Regelsættene er generelt bredt inkluderende. Det er ikke specificeret, hvem der forstås som værende borgerne. I den danske og den grønlandske lovgivning anvendes termen 'offentligheden', og det er angivet i den danske lovgivning, at berørte myndigheder og organisationer også skal høres. Specifikt nævnes at der "i fornødent omgang" skal indhentes udtalelser fra Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen. I Grønland er der ikke specificeret særlige myndigheder eller interessegrupper, der skal inddrages i forbindelse med høringsprocesser. I praksis informeres dog en række interesseorganisationer per mail inklusiv de fire kommuner, Arbejdsgiver og arbejdstagerforeninger og miljøorganisationer. I Norge, er det specificeret at alle dokumenter i høring skal sendes direkte til de berørte myndigheder og interesseorganisationer, samt et endeligt udredningsprogram til de der har indsendt kommentarer i forbindelse med offentliggørelsen af udredningsprogrammet. Redegørelsen skal ligeledes sendes til myndigheder og interesseorganisationer, imens alle, der har deltaget i høringsprocessen, skal oplyses om den endelige afgørelse. I Alaska er der særligt fokus på at sikre inddragelse af alle grupper af oprindelige folk, folk der tilhører tribes, samt lokale der bor i området for aktiviteten. I Canada er det angivet, at der kan tages hensyn til 'aboriginal' eller lokal viden. Der er ingen af landene, som har angivet særlige tematiske interesser, der skal være repræsenteret i forbindelse med borgerinddragelse. I Norges regelsæt bemærkes det særligt, at der skal ske høring af nabolande ved identifikation af grænseoverskridende påvirkninger. Dette er dog også gældende for de øvrige lande, da dette er i overensstemmelse med Espoo konventionen. Som nævnt under afsnittet omkring metodekrav er der i Canada og Alaska en mulighed for at inddrage særlige uafhængige eksperter i forbindelse med borgerinddragelsen via etablering af et review board i Canada og via appel retten der kan afgøre, at der skal nedsættes et review panel i Alaska.

4.1.6 Mandat og anvendelse

Der er forskel på, hvorvidt og hvordan regelsættene i de fem lande lægger op til, at der skal svares på borgernes henvendelser i processen. Grønland har som det eneste land et krav om, at der skal udarbejdes en hvidbog over alle indkomne kommentarer sammen med en beskrivelse af hvordan de er taget i betragtning. Hvidbogen offentliggøres sammen med den endelige VVM. I praksis vurderer DCE og GN, hvorvidt selskaberne har svaret tilfredsstillende. I Danmark er der ikke et tilsvarende krav. I Norge skal der i de enkelte udredningsprogrammer gøres rede for, hvordan indkomne kommentarer håndteres. Der er konkret krav om, at kommentarer i forbindelse med vurderingen og i forbindelse med den endelige afgørelse offentliggøres. Det er myndigheden, der har ansvaret herfor. Det er dog ikke specificeret i hvilken form, og om dette materiale skal være offentligt tilgængeligt. I Canada er der ikke krav om, at henvendelser skal besvares. Det er et krav i forbindelse med offentliggørelse af screening og redegørelse, at indkomne kommentarer skal tages i betragtning, og når der er nedsat et review panel, skal en opsummering af indkomne bemærkninger og forslag fremgå. I Alaska skal der svares på, hvad der defineres som 'relevante' input. Der findes en liste over, hvad der forstås ved relevante input, og en liste over hvad der ikke gør. Der skal udarbejdes en oversigt over, hvem der har deltaget i høringer, og hvilke emner der er rejst.

I forbindelse med spørgsmålet om hvorvidt der i selve beslutningsprocessen skal tages højde for borgernes bemærkninger fra VVM processen, så er det ikke nævnt i det grønlandske regelsæt. I Danmark er der krav om, at der med afgørelsen skal følge de vigtigste begrundelser og overvejelser, der ligger til grund for afgørelsen, herunder oplysninger om den offentlige høringsproces. I Norge skal der i forbindelse med afgørelsen ligeledes gøres rede for, hvordan input fra høringer er evalueret og afspejles i redegørelsen. I Canada er det angivet, at bemærkninger skal tages i betragtning, men ikke at der skal gøres rede for hvordan. I Alaska er det ikke et krav, men anbefales, at afgørelsen følges af en beskrivelse af hvordan borgernes bemærkninger er taget i betragtning.

I Grønland og Alaska lægges der op til at borgerne informeres om vurderinger via borgermøderne, ikke at de inddrages. Dog er der reelt tale om konsultation i begge lande, da der kan indsendes kommentarer i forbindelse med høringerne. I Danmark lægges der op til konsultation, og det samme er gældende i Norge i forbindelse med både scoping fasen og høring af redegørelsen. I Canada er der generelt tale om at borgerinddragelse udføres på konsultations niveau, med undtagelse af scoping dokumenter der kun er til information. Niveauet af deltagelse er illustreret i nedenstående figur 4.4. Alle lande altså når med høringerne inkl. muligheden for at komme med kommentarer op på dialogniveau, hvor der er en tovejskommunikation mellem projektet og offentligheden.

Figur 4.4 Krav til niveau af deltagelse i de fem lande. Baseret på (Agger og Hoffmann 2008)

4.1.7 Klagesystem

I Grønland, Danmark og Alaska er der angivet klageadgang i Råstofloven henholdsvis VVM lovgivningen. I henhold til Råstofloven i Grønland er det muligt at klage over afgørelser, men ikke over vurderinger. I Danmark kan *"enhver med væsentlig og individuel interesse i afgørelsen"* samt lokale og nationale foreninger med natur- miljø- eller rekreative interesser klage til Energiklagenævnet. I Alaska kan en 'kvalificeret' person klage til Secretariat of the Interior. Her kan både beslutning, proces og indhold af redegørelsen påklages. Hertil kommer muligheden for appel, som er beskrevet i afsnit 4.1.3.

I Danmark er fristen for klage 4 uger efter offentliggørelse af afgørelsen, og tilsvarende er fristen i Alaska 30 dage efter offentliggørelse af en endelig redegørelse.

4.1.8 Diskussion

Fokus for inddragelsen

Det er ikke i Grønland beskrevet hvilke forhold der er fokus på i borgerdeltagelsen på de forskellige steder i processen. Det samme gør sig gældende i Danmark og Canada, mens der i Norge og Alaska er beskrevet spørgsmål som borgerdeltagelsen skal fokusere på. I forhold til dette siger de internationale bedste praksis principper følgende:

IAIA Best practice Principles

Public participation should be...Well planned and focused on negotiable issues. All IA stakeholders should know the aims, rules, organization, procedure and expected outcomes of the PP process undertaken. This will improve the credibility of the process for all involved. Because consensus is not always feasible, PP [public participation] should emphasise understanding and respect for the values and interests of participants, and focus on negotiable issues relevant to decision-making. (International Association for Impact Assessment 2006)

Her lægges således vægt på, at det er specificeret, hvad formålet med borgerdeltagelsen er, og at det er fokuseret på spørgsmål, hvor der er en reel mulighed for at påvirke processen. Fordelen ved at have specificeret, hvilke spørgsmål borgerdeltagelsen fokuserer på, kan være, at det er mere gennemskueligt for borgerne, hvad de bliver bedt om at forholde sig til,

og hvilken viden de skal søge. Dermed kan det give en mere fokuseret borgerdeltagelse til alles gavn. Desuden kan det forhindre konflikter, som opstår, hvor borgerne har andre forventninger end selskaber og myndigheder, til hvad de kan påvirke, og hvad der allerede ligger fast. Her kan Grønland måske få inspiration fra processen i Norge og Alaska, hvor det er specificeret, hvilke spørgsmål borgerne skal forholde sig til på forskellige tidspunkter i processerne.

Ansvar for deltagelsen

Som det ses af figur 5.2 er Grønland og Norge de eneste lande hvor selskaberne har en del af ansvaret for borgerinddragelse. I forhold til dette siger de internationale bedste praksis principper følgende:

IAIA Best practice Principles

- *EIA should be...Credible – the process should be carried out with professionalism, rigor, fairness, objectivity, impartiality and balance, and be subject to checks and verification.* (International Association for Impact Assessment 1999)

- *Facilitation of PP [public participation] by a neutral facilitator in its formal or traditional sense improves impartiality of the process as well as justice and equity in the right to information. It also increases the confidence of the public to express their opinions and also to reduce tensions, the risk of conflicts among participants, and opportunities for corruption.* (International Association for Impact Assessment 2006)

Equator Principles

For Projects with potentially significant adverse impacts on Affected Communities, the client will conduct an Informed Consultation and Participation Process....This process should be free from external manipulation, interference, coercion and intimidation. (The Equator Principles Association 2013)

Det kan diskuteres om en vidstrakt uddelegering af ansvar for borgerdeltagelsen er hensigtsmæssig set i lyset af de principper for bedste praksis, som er citeret i tekstboksene ovenfor. Selskaberne har en meget væsentlig interesse i sagens udfald, der kan gøre det vanskeligt for dem at optræde upartisk i forbindelse med deltagelsen - og i hvert fald at blive opfattet som upartiske af den berørte befolkning. Her kunne en delegering af ansvaret til myndighederne betyde en mere balanceret proces. På den anden side vil det også betyde at myndighederne skal bruge flere ressourcer på deltagelsesprocessen. Dette kan dog afbødes af en model hvor myndighederne planlægger deltagelsen, og selskaberne betaler for gennemførelsen eller lignende.

Muligheder for uvildige undersøgelser eller ressourcer til deltagelse

Det ses af afsnit 4.1.3, at Grønland er et af de lande, hvor der ikke i lovgivningen er givet mulighed for at offentligheden kan modtage støtte til at deltage i VVM-processen eller mulighed for at et uvildigt panel går ind i processen. Dette er der i Canada og Alaska givet

mulighed for gennem muligheden for appel i Alaska, og review panel samt finansiel støtte i Canada. Om mulighederne for uvildige undersøgelser og finansiering af deltagelse siger de internationale bedste praksis principper følgende:

IAIA Best practice Principles

- Public participation should be...Supportive to participants – The public should be supported in their will to participate through an adequate diffusion of information on the proposal and on the PP process, and a just and equitable access to funding or financial assistance. (International Association for Impact Assessment 2006)

Equator Principles

...an Independent Environmental and Social Consultant, not directly associated with the client, will carry out an Independent Review of the Assessment Documentation including the ESMPs, the ESMS, and the Stakeholder Engagement process documentation in order to assist the EPFI's due diligence, and assess Equator Principles compliance. (The Equator Principles Association 2013)

De uvildige undersøgelser og muligheder for at søge støtte til deltagelse er altså noget der lægges vægt på i forhold til bedste praksis. Her kunne Grønland søge inspiration hos Canada og Alaska. Dog kan det diskuteres hvor omfattende en proces det skal være, umiddelbart virker især den canadiske proces meget omfattende, hvilket ikke nødvendigvis vil passe ind i en grønlandsk kontekst. Der var på workshop 2 som blev afviklet i forbindelse med dette projekt interesse for at der i Grønland diskuteres mulighed for støtte til offentligheden udover eller på en anden måde end det sker i dag, hvor Råstoffonden kan søges. Der blev udtrykt ønske om, at hvis der blev lavet en proces som den canadiske, skulle der sættes en deadline for, hvornår processen skal være færdig. Det er erfaringen fra Canada at processen ellers kan trække i landdrag. Det kom ligeledes frem på workshoppen at der som det er nu kan ansøges om midler til uvildig forskning fra en pulje hos departementet for formanden for Naalakkersuisut. Det vides ikke om disse midler hidtil er blevet brugt til forbindelse med VVM-processer, men der er potentiale for at de kunne søges og bruges til uvildige undersøgelser i forbindelse med VVM. For at forbedre denne mulighed kan der opstilles klare retningslinjer for hvem der kan ansøge, hvornår og til hvem, samt hvilke kriterier der er for stillingtagen, og om det skal være i relation til specifikke projekter. Se yderligere bilagsrapport 2.

Redegørelse for offentlighedens indflydelse på afgørelser

Ifølge analysen i afsnit 4.1.6 skal der i Grønland gøres rede for hvordan indkomne kommentarer påvirker indholdet af en VVM men Grønland det eneste af de fem lande, hvor der ikke er krav om, at der også skal redegøres for hvorvidt afgørelsen om godkendelse eller afvisning af et projekt er blevet påvirket af indkomne kommentarer fra offentligheden. Om dette siger de internationale bedste praksis principper følgende:

IAIA Best practice Principles

- *EIA should be...Participative - the process should provide appropriate opportunities to inform and involve the interested and affected publics, and their inputs and concerns should be addressed explicitly in the documentation and decision-making.* (International Association for Impact Assessment 1999)

- *Public participation should be...Imputable – Improving the proposal under study, taking into account the results of the PP process; including reporting and feedback to stakeholders about the results of the PP process, especially how their inputs have contributed to decision-making.* (International Association for Impact Assessment 2006)

Der lægges altså i de internationale bedste praksis dokumenter vægt på at der redegøres for hvordan offentligheden har påvirket beslutningen og beslutningsprocessen. Her kan Grønland lade sig inspirere af de øvrige lande til at formulere og implementere et sådant krav.

Klagemulighed

Der er ikke i Grønland i lovgivningen givet mulighed for at påklage afgørelserne i en VVM, til en uafhængig klagemyndighed, som det er i Danmark og Alaska. Norge og Canada har heller ikke givet denne mulighed i deres lovgivning. Om dette siger de internationale bedste praksis principper følgende:

IAIA Best practice Principles

- *For improving the outcomes of public participation, all actors should actively promote:... Access to justice and equity.* (International Association for Impact Assessment 2006)

Equator Principles

...the EPFI will require the client, as part of the ESMS, to establish a grievance mechanism designed to receive and facilitate resolution of concerns and grievances about the Project's environmental and social performance. (The Equator Principles Association 2013)

Altså lægger de internationale principper op til at der gives mulighed for at klage. Dette bakkes yderligere op af Århus Konventionen, som selvom Grønland ikke har tilsluttet sig, måske kan være en rettesnor for god deltagelse. Til workshop 2 blev muligheden for klageadgang diskuteret. Der kan i dag ifølge råstoflovgivningen i Grønland klages over afgørelser foretaget af råstofmyndighederne, denne ret gælder dog ikke VVM, da afgørelser i den forbindelse tages af Naalakkersuisut. Der kan i stedet ifølge den grønlandske forvaltningslov klages til ombudsmanden over processen i forbindelse med VVM. Denne ret er dog ikke særlig nem at gennemskue for de deltagende parter, og der er ikke taget stilling til for eksempel hvorvidt en klage har opsættende virkning. Her er således et område hvor

Grønland kan søge inspiration i de danske og amerikanske systemer, for eksempel i forhold til lovtækst og klagevejledninger.

4.2 Miljøvurderingsmetoder: Væsentlighed og alternativer

I dette kapitel gennemgås lovgivningens krav til brug af alternativer samt vurdering af væsentlighed i de fem lande. Resultaterne er baseret på dokumentanalysen og nuanceret og kvalitetssikret gennem interviews og skriftlig feedback.

4.2.1 Brug af alternativer

I Danmark, Canada og Alaska er der klare krav om at der skal opstilles alternativer, mens dette ikke er tilfældet i Grønland. I Grønland justeres projekterne i praksis i dialog mellem rådgivere, myndigheder og selskaber, og der arbejdes ofte med alternativer i forhold til valgt ag teknologi via kravene om BAT (Best Available Technology) og BEP (Best Environmental Practice). Der er ingen krav om specifikt, hvor mange alternativer der skal opstilles, men for Danmark, Norge og Alaska er der krav om, at der mindst skal opstilles et 0-alternativ. I Danmark er der krav om at der skal opstilles de væsentligste alternativer, og i Canada de økonomisk og teknisk mulige alternativer. I Alaska er der fokus på, at der opstilles og afgrænses alternativer hurtigt i processen, så ressourcerne bruges på relevante og realistiske alternativer. I Grønland er der intet specifikt krav om et 0-alternativ, men dette er ofte indirekte inkluderet via beskrivelsen af baseline.

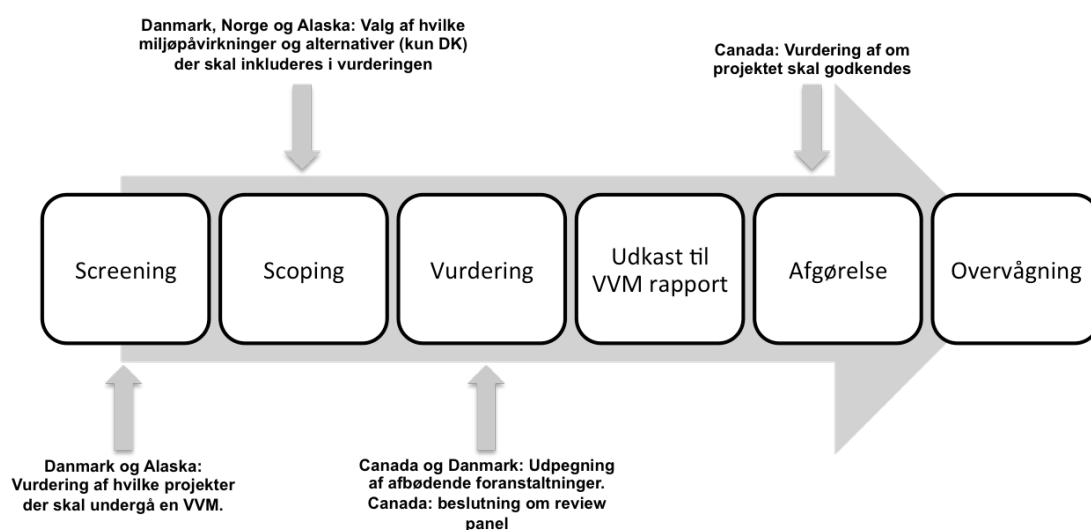
I Danmark, Norge, Canada og Alaska er det ansøger, som den der udarbejder miljøvurderingen, der opstiller alternativerne. Der er ingen krav om, at andre aktører skal inddrages i forhold til udarbejdelsen af alternativer før de offentlige høringer, og der er ikke i nogen af landene specifikke krav til, hvordan alternativerne skal analyseres og bruges. I Alaska er der dog lagt vægt på, at de skal opstilles og tages i betragtning tidligt i processen.

4.2.2 Vurdering af væsentlighed

I alle landene bortset fra Grønland indgår væsentlighed og en vurdering heraf, men i nogle lande er denne vurdering mere implicit beskrevet end andre. I Grønland er der dog en implicit væsentlighedsvurdering foretaget af DCE og GN, der ligger til grund for udpegningen af de undersøgelser der skal foretages og for evalueringen af de VVM'er der udarbejdes.

I Danmark og Alaska er der vurderinger af væsentlighed knyttet til selve spørgsmålet om hvilke projekter der skal undergå en miljøvurdering, da det kun er de der forventes at få en væsentlig indvirkning på miljøet. I Danmark er de parametre, der skal indgå i miljøvurderingen kun de væsentligste, ligesom de alternativer, der medtages, skal være de væsentligste. I Danmark, Norge og Alaska skal selve vurderingen være en beskrivelse af de væsentlige miljøpåvirkninger projektet kan være anledning til, dog uden at dette er

specificeret. I Canada og Danmark er det i forhold til udpegning af afbødende foranstaltninger sådan at disse benyttes i forhold til af afbøde væsentlige negative miljøpåvirkninger. I Canada skal der i forbindelse med ministerens beslutning om hvorvidt projektet skal vurderes af et review panel, indgå en vurdering af hvorvidt projektet kan få væsentlige negative miljøpåvirkninger. Derudover skal NEB, i forbindelse med beslutningen om at tillade projektet, vurdere om det er sandsynligt, at projektet vil forårsage væsentlige negative miljøpåvirkninger inkl. virkningerne af de foreslåede afbødende foranstaltninger. Denne vurdering ligger til grund for, hvorvidt projektet kan fortsætte og på hvilke yderligere vilkår. Canada har dermed som det eneste land stillet specifikke krav om en vurdering af væsentlighed i forbindelse med beslutningen om projektet. Nedenstående figur 4.5 sammenfatter, hvor i processen de forskellige lande har krav om vurdering af væsentlighed, og hvad denne bruges til.

Figur 4.5 Overblik over hvor i VVM-processen de forskellige lande har direkte krav om vurdering af væsentlighed og hvad den bruges til

Der er generelt ikke beskrivelser af hvordan vurderingen af væsentlighed skal foretages. Dog er der i dansk lovgivning en række kriterier til brug ved beskrivelsen af de væsentlige miljøpåvirkninger som indirekte kan ses som metode. For Alaska er der angivet noget lignende, da det er angivet at væsentlighed skal vurderes med hensyn til konteksten (menneskelige interesser i lokalområdet, lokale miljøforhold, den specifikke lokalitet m.m.), intensitet af aktiviteten (mht. direkte, indirekte og kumulative effekter) og med hensyn til både langsigtede og kortsigtede påvirkninger.

Det er ikke specificeret i lovgivningen, hvem der vurderer væsentlighed. Undtaget er Canada hvor vurderingen i forbindelse med beslutningen foretages af NEB samt evt. Governor in Council (se kapitel 3).

4.2.3 Diskussion

Grønland har som det eneste af de fem undersøgte lande ikke lagt brugen af alternativer fast i lovgivningen. Om dette siger de internationale bedste praksis principper følgende:

IAIA Best practice Principles

- *EIA should be...Systematic - the process should result in full consideration of all relevant information on the affected environment, of proposed alternatives and their impacts, and of the measures necessary to monitor and investigate residual effects.* (International Association for Impact Assessment 1999)

Equator Principles

The Assessment Documentation may include, where applicable...b) consideration of feasible environmentally and socially preferable alternatives. (The Equator Principles Association 2013)

De internationale principper for bedste praksis støtter således op omkring brugen af alternativer i miljøvurdering. Her er således en mulighed for at Grønland kan søge inspiration hos de øvrige lande. I forhold til den lovgivning der er i de øvrige fire lande er Alaska mest specifik på hvordan alternativerne skal bruges, og dermed også mest sikker på at de bliver brugt efter hensigten.

I forhold til væsentlighed er Grønland også det eneste land, der ikke eksplicit har en henvisning til dette i lovgivningen. Om vurderingen af væsentlighed siger de internationale bedste praksis principper følgende:

IAIA Best practice Principles

- *EIA should be...Focused - the process should concentrate on significant environmental effects and key issues; i.e., the matters that need to be taken into account in making decisions.* (International Association for Impact Assessment 1999)

Ser vi på de øvrige lande, virker der til at være forskel på, hvordan de bruger vurdering af væsentlighed. I nogle tilfælde er der tale om at vurderingen af væsentlighed bruges til at vurdere hvilke projekter, miljøpåvirkninger etc. der er væsentlige for derved at afgrænse vurderingen til disse. I andre tilfælde er der tale om en eksplicit vurdering af om mulige miljøpåvirkninger er væsentlige som grundlag for at beslutte om et projekt skal fortsætte og på hvilke vilkår. Her kan Grønland søge inspiration hvis det ønskes at stille krav om vurdering af væsentlighed.

4.3 Datagrundlag og -deling

I dette kapitel gennemgås lovgivningens krav til datagrundlag og -deling i de fem lande. Resultaterne er baseret på dokumentanalysen og nuanceret og kvalitetssikret gennem interviews og skriftlig feedback.

4.3.1 Datatyper

Det er kendetegnende for lovgivningen i alle landene, at det ikke er specificeret præcis hvilke data, der skal med i miljøvurderingerne. I Danmark og Alaska er der krav om, at der skal indgå de data, der er *nødvendige* henholdsvis *relevante* for at kunne identificere og vurdere væsentlige miljøpåvirkninger fra projektet. I Canada og Norge er det i lovgivningen beskrevet, at myndighederne kan kræve, at ansøger indsamler den information, de mener er nødvendig, herunder kan de bede ansøger om at udføre studier. En lignende mekanisme er indskrevet i Grønlandsk lovgivning, hvor Naalakkersuisut har mulighed for at stille specielle krav i hvert enkelte tilfælde: Naalakkersuisut kan i henhold til Råstoflovens kapitel 15 §74 stk. 2 *"bestemme at yderligere materiale til brug for vurdering af virkningerne på miljøet (VVM) skal tilvejebringes, eller at den VVM-forpligtede skal foretage yderligere undersøgelser eller vurderinger af nærmere bestemte forhold, som har betydning for vurderingen af virkningerne på miljøet."*

Undtaget fra ovenstående er, at der i Grønland er stillet krav om, at der skal udarbejdes en støjmodel for seismiske undersøgelser og afrapporteres fra såkaldte 'marine mammal and seabird observers' der observerer dyr og sikrer afbødning af påvirkninger på disse under aktiviteterne. Ligeledes er der i Canada i en vejledning til ansøgning, forslag til hvilke typer af data, der kan bruges til at beskrive baseline for miljøvurderingen. Dette omfatter feltstudier, sejlruiter, databaser, feltmålinger af luftkvalitet eller støj, remote sensing information, litteratur, data på fornybare ressourcer, statistik, samt ekspert, lokal og traditionel viden igennem interviews (National Energy Board 2015E).

4.3.2 Dataindsamling

Der er i Norge ingen specifikke krav i lovgivningen, om at der skal opstilles et overvågningsprogram, som skal indsamle data for at overvåge miljøkonsekvenserne under og efter implementeringen af efterforskningsboringerne. I Danmark og Alaska er der krav om, at miljøvurderingen skal indeholde en beskrivelse af, hvordan ansøger skal overvåge miljøpåvirkningerne. Dette er ligeledes tilfældet i Canada, hvor det yderligere er specificeret, at der skal følges op på, om implementeringen lever op til de krav, der er stillet i tilladelsen til efterforskningsboringer. I Grønland er der i vejledning krav om, at der som appendix til VVM-redegørelsen skal være planer for monitorering af emissioner og udledninger, miljøpåvirkninger fra rutine aktiviteter og miljøpåvirkninger fra ulykker.

Det er ikke i lovgivningen i nogen af landene specifikke krav til, hvordan data skal indsamles. Undtaget er den canadiske vejledning som er nævnt i afsnit 4.3.1, som dog kun indeholder forslag, samt i Norge hvor Oljedirektoratet ifølge lovgivningen kan stille krav om specielle tiltag for at fremskaffe oplysninger. I Grønland er det specificeret, at det er operatøren der har ansvar for dataindsamlingen, efter et dataindsamlingsprogram som skal godkendes af myndighederne, som derfor også har mulighed for at stille krav til dataindsamlingen. I de øvrige lande er det ikke specificeret, hvem der har ansvar for dataindsamling. Dog er det også her implicit ansøgers ansvar, da det er dem, der skal indsende informationer og udarbejde miljøvurderingen. Der er ikke i landene krav om, at der skal inddrages lokale og lokal eller traditionel viden i dataindsamlingen. Dog er der i den nævnte canadiske vejledning (se sektion 4.3.1) forslag om, at der inddrages lokal og traditionel viden i dataindsamling i forhold til baseline.

4.3.3 Datadeling

I forhold til deling af data er det udelukkende i Grønland, at der er specificeret noget omkring ejerskab og deling af data, idet der er krav om, at selskaberne skal dele data med DCE og Naalakkersuisut. DCE og GN driver desuden en database hvor spatiale data samles og bruges i andre sammenhænge. Der er ikke i nogen af de øvrige undersøgte lande indskrevet krav, om at data skal deles, udover det der kan findes i selve de miljørapporter, som offentliggøres. Det er heller ikke specificeret, hvilket format data skal offentliggøres i, eller oprettet en fælles platform for datadeling. Der er en delvis undtagelse i Norge, hvor det er specificeret at Oljedirektoratet kan stille krav til et standardformat og procedure for levering af oplysninger og materiale, hvilket omfatter at de kan bestemme, hvilket format data skal afleveres i, f.eks. den fysiske form, medie, datastruktur og emballage. Denne regel er dog ikke møntet specielt på miljøvurdering, men generelt på de oplysninger der skal gives i forbindelse med forskellige procedurer. Med hensyn til platform for deling af data skal miljørapporterne i flere af landene offentliggøres på en central hjemmeside (jf. Afsnit 4.1), men uden at egentlige data kan trækkes ud særskilt.

4.3.4 Diskussion

Generelt er der i forhold til datagrundlag og -deling meget få specifikke krav i lovgivningen i de fem lande. Der er primært henvisninger til at relevante eller nødvendige data skal tilvejebringes, koblet med hjemmel til at myndighederne kan stille krav til selskaberne om at tilvejebringe bestemt eller yderligere information og dermed sikre kvaliteten. Spørgsmålet om datagrundlag er således i vid udstrækning overladt til selskaberne, som i alle fem lande er eksplicit eller implicit ansvarlige for at udføre dataindsamling, i dialog med myndighederne. Dette kan være et udtryk for, at hvad der er de bedste datatyper og dataindsamlingsmetoder, kan variere for forskellige projekter, og det dermed er mere hensigtsmæssigt at tage stilling til spørgsmål om data fra case til case. Canada skiller sig en smule ud ved at have en række forslag til relevant datakilder med i deres vejledning.

I forhold til datadeling er der ligeledes meget få krav i lovgivningen. Grønland skiller sig ud ved at være det eneste land med et specifikt krav om, at data skal deles med myndighederne. Det er desuden interessant at der i lovgivningen i Norge er givet hjemmel til at myndighederne kan bestemme hvilket format data skal leveres i, selvom dette ikke er møntet specifikt på miljøvurdering. Der er ligeledes krav til dataformat i Grønland. Krav til dataformat er defineret i forhold til aktiviteter, der finder sted under det enkelte program eksempelvis MMSO observationer. Det betyder at Grønland fordi data indleveres i et ensartet format kan være basis for at data kan deles.

5 Resultater: Muligheder for udvikling af VVM-systemet

I denne rapport har vi præsenteret resultaterne af en benchmarkingundersøgelse af miljøvurderingslovgivningen for offshore kulbrinteefterforskning i Grønland. Her er kravene i VVM-lovgivningen i Grønland sammenlignet med kravene i VVM-lovgivningen i Danmark, Norge, Canada og Alaska, samt sammenholdt med internationale principper for VVM.

Det kan konkluderes, at Grønland er velreguleret på VVM området for offshore olieefterforskning og at lovgivningen er i overensstemmelse med internationale anbefalinger. Der er dog væsentlige variationer i reguleringsregimerne i de lande der indgår i undersøgelsen og rapporten præsenterer derfor på baggrund af en diskussion af forskellene, en række punkter, der kan danne udgangspunkt for overvejelser i forbindelse med en eventuel fremtidig opdatering af lovgivning på VVM-området for offshore kulbrinte aktiviteter i Grønland. Dette omfatter følgende ting til overvejelse:

- Hvorvidt strategisk miljøvurdering i forbindelse med udpegningen af licensområder skal styrkes, samt hvilke trin i projektets forløb, der herefter vil kræve VVM.
- Hvorvidt borgerinddragelsen i strategisk miljøvurdering i forbindelse med udpegningen af licensområder skal styrkes.
- Hvorvidt de sociale vurderinger skal samles mere med de miljømæssige eller fastholdes som særskilte vurderinger.
- Hvorvidt det skal specificeres, hvad borgerinddragelsen fokuserer på i de forskellige stadier i VVM.
- Hvorvidt myndighederne i højere grad skal være ansvarlige for borgerinddragelsen, evt. med økonomisk bidrag fra selskaberne.
- Hvorvidt mulighederne for støtte til offentlighedens deltagelse i forbindelse med VVM skal forbedres, fx i form af økonomisk støtte eller brug af eksperter. Dette kan omfatte forbedrede retningslinjer og kriterier for tildeling af midler fra den eksisterende pulje, der kan søges hos departementet for formanden for Naalakkersuisut.
- Hvorvidt der skal stilles krav om en redegørelse for, hvordan offentligheden har påvirket beslutningen og beslutningsprocessen.
- Hvorvidt der skal udarbejdes en mere klar klagevejledning for hvordan der kan klages til ombudsmanden over VVM-processen.
- Hvorvidt der skal stilles krav om brug af alternativer, samt hvornår og hvordan der skal udføres vurdering af væsentlighed af miljøpåvirkninger
- Hvorvidt der skal gives hjemmel til myndighederne om at stille krav om dataformat, således at data lettere kan samles i fælles databaser og evt. stilles til offentlighedens rådighed.

Disse punkter skal ses som input til hvor de grønlandske myndigheder og offentlighed med fordel kan fokusere diskussioner om udviklingen af VVM-systemet fremover. Til diskussionerne kan der søges inspiration i de analyserede landes lovgivning som beskrevet igennem rapporten.

5.1 Særlige opmærksomhedspunkter

På baggrund af undersøgelsen er der en række emner, som påkalder sig særlig opmærksomhed. Resultaterne af undersøgelsen blev præsenteret for og debatteret med en række aktører i Grønland under en afsluttende workshop afholdt i Nuuk (beskrevet i bilag 2). Ud af denne workshop kom en række opmærksomhedspunkter, som de grønlandske aktører finder særligt relevante med udgangspunkt i deres ekspertise og specifikke kendskab til den grønlandske kontekst. Det var emner, der særligt blev fremhævet og drøftet af workshoppenes deltagere, som mulige fokusområder for forbedring af den grønlandske miljøvurderingslovgivning. Vi forklarer de fire opmærksomhedspunkter i det følgende.

5.1.1 Ekstern bistand

Det kan undersøges om der kan gives mulighed for at indhente og få finansieret ekstern bistand og rådgivning af borgere under høringsprocesser, eventuelt med inspiration i det Canadiske 'participant funding programme'. Der er stor interesse fra Grønlandske NGO'er for at indhente ekstern bistand til at læse og forstå VVM rapporter, hvorfor dette virker særligt vigtigt at overveje. I Grønland er der på nuværende tidspunkt afsat midler i finansloven, som borgere kan søge om, til dækning af omkostninger forbundet med netop uvildig forskning, bistand eller rådgivning i VVM processer. Flere af de grønlandske aktører påpeger dog i forbindelse med de afholdte workshops, at de savner klare retningslinjer for ansøgningsprocedurer. Puljen til Råstoffonden er fastlagt i Råstofloven, men størrelsen af puljen fastlægges fra år til år i forbindelse med finansloven. Det kan være med til at skabe usikkerhed omkring mulighederne for at benytte puljen fra år til år. Det kan derfor overvejes, om vilkårene omkring puljen og ansøgning kan gøres mere klare for ansøgerne.

5.1.2 Klageadgang og -vejledning

I Grønland er der ikke specificeret klageadgang i lovgivningen i forbindelse med VVM, i modsætning til bl.a. Danmark og Alaska: I Grønland er der klageadgang visse afgørelser med relation til indholdet af en VVM i henhold til forskellige andre lovgivninger, f.eks. i henhold til Råstofloven, hvor der kan klages over afgørelser om olie-projekter (se afsnit 4.1.7). Det blev på workshoppen fremhævet, at der i Grønland er stor forskel på hvilke instanser, der kan klages til, afhængigt af hvad der specifikt påklages, og at dette kan være svært for borgerne at gennemskue. Der mangler således ifølge de grønlandske aktører en samlet og klar vejledning om muligheder for at klage over forhold, som relaterer til VVM-processer og indhold i Grønland, herunder hvad der kan påklages og en oversigt over relevante

klageinstanser for forskellige klageforhold. Disse informationer kan eventuelt inkluderes i hver enkelte VVM-rapport. Det kan overvejes at udarbejde en standardiseret klagevejledning, som obligatorisk skal inkluderes i alle VVM'er.

5.1.3 Inddragelse i strategiske miljøvurderinger

Et tredje opmærksomhedspunkt er muligheden for at inddrage særlige interessenter via 'review-panels' i Canada og undersøge den måde aktører inddrages og samfundsmæssige forhold indgår i de norske 'konsekvensudrednings' programmer forud for licenstilldeling. I Grønland kan man eventuelt med inspiration derfra overveje et forslag om at få offentligheden herunder specielt fiskere og fangere, inddraget tidligt i processen eksempelvis i forbindelse med udpegning af områder, der åbnes op for kulbrintelicenser. Da der allerede i dag inddrages borgere i forbindelse med udarbejdelse af strategiske miljøvurderinger i Grønland kan disse eventuelt anvendes som en platform for en mere systematisk inddragelse. Inddragelse af fiskere og fangere vil eventuelt kunne understøtte og supplere de aktuelle datasæt om fangst og fiskeri, som er baseret på indberetninger der af de grønlandske aktører mistænkes for at kunne være mangelfulde. Samtidig vil denne type tidlig inddragelse potentielt bidrage til at sikre at interesser afvejes i processen. Det kan derfor overvejes om, der skal udarbejdes retningslinjer for udarbejdelsen af de strategiske miljøvurderinger, med angivelse af hvordan inddragelse af forskellige interessenter skal finde sted i processen.

5.1.4 Metoder til borgerinddragelse

Der er i de undersøgte lande en praksis for høringer, hvor dokumenter annonceres i aviser og/eller på myndighedernes internetsider. En anden primært anvendt metode til inddragelse er borgermøder, med fokus på at formidle viden om projekterne til de fremmødte. Mulighed for at benytte andre mere interaktive formater af borgerinddragelse er ligeledes et punkt, som aktørerne på workshopen peger på, i debatten om hvordan miljøvurderingslovgivningen kan forbedres. Dette kunne for eksempel være interviews med lokale, scenarieværksteder eller indsamling af lokal miljøviden fra fiskere og fangere. Der er ikke praksis i de undersøgte lande for at stille krav til metoder for borgerinddragelse, men måske kunne vejledningsmateriale eller eksempelsamlinger benyttes til at inspirere selskaberne til at prøve nye metoder.

5.2 Afslutning

Med hensyn til de samlede resultater vil en del af de fundne muligheder kræve yderligere undersøgelser, før det kan afgøres, om det vil være hensigtsmæssigt at ændre den grønlandske lovgivning, mens andre vil være nemmere at implementere direkte. Både opmærksomhedspunkterne samt de overordnede resultater beskriver således områder, der

kan bidrage til at fokusere overvejelser omkring hvordan VVM systemet for offshore kulbrintefterforskning i Grønland kan styrkes, snarere end at være politiske anbefalinger.

6 Referencer

Agger, A. og Hoffmann, B. 2008. *Borgerne på banen*. København: Velfærdsministeriet

BEK nr 632 af 11/06/2012. *Bekendtgørelse om VVM, konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter ved efterforskning og indvinding af kulbrinter, lagring i undergrunden, rørledninger m.v. offshore*. København: Folketinget

BOEM, 2015. *Alaska Leasing Office*. Hentet 1. December 2015 fra:
<http://www.boem.gov/Alaska-Leasing/>

DCE, GINR og Environmental Agency for the Mineral Ressource Activities. 2010. *Offshore Seismic Surveys in Greenland – Guidelines to Best Environmental Practices, Environmental Impact Assessment and Environmental Mitigation Assessment*. Nuuk: Naalakkersuisut

Bureau of Land Management, 2008. *National Environmental Policy Act, handbook H-1790-1*, January 2008, Bureau of Land Management, Washington

Canada Oil and Gas Operations Act, 1985. Minister of Justice

Canada Petroleum Ressources Act, 1985. Minister of Justice

Canadian Environmental Assessment Act, 2012. Minister of Justice

Council on Environmental Quality Executive Office of the President. *A Citizen's Guide to the NEPA*. December 2007. Hentet Juni 2016 fra:
http://www.boem.gov/uploadedFiles/BOEM/Environmental_Stewardship/Environmental_Assessment/NEPA/Citizens_Guide_Dec07.pdf

Danmarks Evalueringsinstitut, 2015. *Benchmarking*. Hentet den 1. December 2015 fra:
<https://www.eva.dk/metoder/minileksikon-evalueringstyper/benchmarking/?searchterm=benchmarking>

Danmarks Miljøundersøgelser, Grønlands Naturinstitut og Råstofdirektoratet. 2011. *Råstofdirektoratets retningslinjer – for udarbejdelse af vurdering af virkninger på miljøet (VVM) redegørelse for kulbrinte efterforsknings- og udnyttelsesaktiviteter, offshore Grønland*. Nuuk: Råstofdirektoratet

Ernst and Young, 2014. Exploring Arctic oil and gas: Challenges to Arctic resource recovery. Hentet 1. December 2015 fra: <http://www.ey.com/GL/en/Industries/Oil---Gas/Exploring-Arctic-oil-and-gas---Challenges-to-Arctic-resource-recovery---Overview>

FOR-1997-06-27-653. *Forskrift til lov om petroleumsvirksomhet*. Oslo: Olje- og Energidepartementet

Grønlands Statistik, 2015. 2015 statistisk årbog. Hentet den 1. December 2015 fra: <http://www.stat.gl/publ/da/SA/201521/pdf/2015%20statistisk%20%C3%A5rbog.pdf>

House of Commons, 2015. *Role of the Crown and the Governor General*. Hentet 8. Juni 2016 fra: www.parl.gc.ca/About/House/compendium/web-content/c_d_rolecrownngovernorgeneral-e.htm

International Association for Impact Assessment, 1999. *Principles of Environmental Impact Assessment Best Practice*. Fargo: IAIA

International Association for Impact Assessment, 2006. *Public Participation International Best Practice Principles*. Fargo: IAIA

LBK nr 939 af 03/07/2013. *Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer*. København: Folketinget

LBK nr 960 af 13/09/2011. *Bekendtgørelse af lov om anvendelse af Danmarks undergrund*. København: Folketinget

Lloyds, 2012. *Arctic Opening: Opportunity and Risk in the High North*. Hentet den 1. December 2015 fra: https://www.lloyds.com/~media/files/news%20and%20insight/360%20risk%20insight/arctic_risk_report_webview.pdf

Lov-1996-11-29-72. *Lov om Petroleumsvirksomhet [petroleumsloven]*. Oslo: Olje- og Energidepartementet

Merriam-Webster, n.d. *Benchmark*. Online Dictionary: www.merriam-webster.com/dictionary/benchmark. Encyclopædia Britannica

Miljødirektoratet, n.d. *Olje og gass*. Hentet 27. november 2015 fra: www.miljodirektoratet.no/no/Tema/Olje_og_gass/

Miljøstyrelsen, n.d.A. *OSPAR – internationalt samarbejde for at beskytte havmiljøet* Hentet 27. November 2015 fra: mst.dk/virksomhed-myndighed/industri/olie-og-gasproduktion-i-nordsoeen-offshore/internationalt-samarbejde-om-havmiljoet/

Miljøstyrelsen, n.d.B. *Offshore beredskabsplaner ved udslip fra olieplatforme*. Hentet 27. November 2015 fra: <http://mst.dk/virksomhed-myndighed/industri/olie-og-gasproduktion-i-nordsoeen-offshore/beredskabsplaner-for-olieudslip/>).

Miljøstyrelsen, n.d.C. *Offshore miljøhandlingsplaner*. Hentet 27. november 2015 fra: www.mst.dk/virksomhed-myndighed/industri/olie-og-gasproduktion-i-nordsoeen-offshore/offshore-miljoehandlingsplaner/

Minister of the Environment, 2012. *Regulations Designating Physical Activities*. Hentet 27. november 2015 fra: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/regulations/SOR-2012-147/FullText.html>

Naalakkersuisut 2014. *Our Mineral Resources – Creating Prosperity for Greenland: Greenland’s Oil and Mineral Strategy 2014-2018 Quick Read Version*, Nuuk: Naalakkersuisut, Government of Greenland. Hentet Juni 2016 fra: <http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Publications/Raastof/ENG/Olie%20og%20mineralstrategi%20ENG.pdf> (accessed 25.09.15).

Naalakkersuisut 2016. *List of Mineral and Petroleum licenses in Greenland, June 2016*. Hentet Juni 2016 fra: https://www.govmin.gl/images/list_of_licences_20160602.pdf (accessed 07.01.16)

Inuvialuit Final Agreement – The Western Arctic Claim. 1987. Inuvik: Inuvialuit Regional Cooperation. Hentet 7. April 2016 fra: www.inuvialuitland.com/resources/Inuvialuit_Final_Agreement.pdf

National Energy Board, 2015A. *Who We Are*. Hentet 27. november 2015 fra: www.neb-one.gc.ca/bts/whwr/index-eng.html

National Energy Board, 2015B. *Emergency Management*. Hentet 27. november 2015 fra: www.neb-one.gc.ca/sftnvrnmnt/mrgnc/index-eng.html

National Energy Board, 2015C. *The NEB’s Lifecycle Approach to Protecting the Environment*. Hentet 27. november 2015 fra: www.neb-one.gc.ca/sftnvrnmnt/nvrnmnt/lfcclpprch/index-eng.html#s2

National Energy Board, 2015D. *Applications and Filings*. Hentet 27. november 2015 fra: www.neb-one.gc.ca/pplctnflng/index-eng.html

National Energy Board, 2015E. *Filing Manual – Guide A – Facilities Applications*. Hentet 27. november 2015 fra: www.neb-one.gc.ca/bts/ctrg/gnnb/flngmnl/fmgda2-eng.html

Natural Resources Canada, 2011. *Rights Issuance and Land Tenure*. Hentet 27. November 2015 fra: www.nrcan.gc.ca/energy/offshore-oil-gas/5839

NERI (Danish National Environmental Research Institute) and BMP (Bureau of Minerals and Petrol), 2011. *BMP Guidelines - for preparing an Environmental Impact Assessment (EIA) report related to stratigraphic drilling offshore Greenland*. Nuuk: Naalakkersuisut

Norsk Petroleum, 2015. *Petroleumsloven og konsesjonssystemet*. Hentet 27. november 2015 fra: www.norskpetroleum.no/rammeverk/konsesjonssystemet-petroleumsloven/#apning-av-areal)

Nunaoil AS, 2015. *Årsrapport 2014*. April 2015. Hentet 1. December 2015 fra: http://nunaoil.gl/fileadmin/user_upload/pdf/Annual_reports/Nunaoil_Aars2014_DK_web.pdf

Nunavut Land Claims Agreement – Agreement between the Inuit of the Nunavut Settlement Area and Her Majesty the Queen in right of Canada. 1993. Hentet 7.april 2016 fra: <http://nlca.tunngavik.com/>

Olsen, S., 2011. *Guide to Hydrocarbon Licenses in Denmark – Exploration and Drilling*. København: Energistyrelsen

Parliament of Canada, 2010. *Parliamentary Framework*. Hentet 27. november 2015 fra: www.parl.gc.ca/About/House/compendium/web-content/c_g_parliamentaryframework-e.htm

State of Alaska, 2015. Alaska Department of Natural Resources, Division of Oil and Gas. *Exploration Licensing*. Hentet 27. november 2015 fra: <http://dog.dnr.alaska.gov/programs/ExplorationLicensing.htm>

The Equator Principles Association, 2013. *The Equator Principles June 2013 – A financial industry benchmark for determining, assessing and managing environmental and social risk in projects*.

Udenrigsministeriet, 2015. *Grundlag for samarbejde med vægt på FN's Havretskonvention*. Hentet den 1. December 2015 fra: <http://um.dk/da/udenrigspolitik/lande-og-regioner/arktisk-portal/arktisk-strategi/et-fredeligt-og-sikkert-arktisk/grundlag-for-fredeligt-samarbejde/>

Udenrigsministeriet, 2015. *Internationalt samarbejde om Arktis*. Hentet den 1. December 2015 fra: <http://um.dk/da/udenrigspolitik/lande-og-regioner/arktisk-portal/fakta-om-arktis/internationalt-samarbejde-om-arktis/>

United Nations, 1982. *United Nations Convention on the Law of the Sea*. Hentet 27. november 2015 fra: www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_overview_convention.htm

United Nations, 1991. *Convention on environmental impact assessment in a transboundary context*. Hentet 27. november 2015 fra: www.unece.org/env/eia/eia.html

United Nations, 1998. *Convention on access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters*. Hentet 27. november 2015 fra: www.unece.org/env/pp/treatytext.html

Østhagen A. 2012. *Dimensions of Oil and Gas Development in Greenland*, Washington: The Arctic Institute, Center for Circumpolar Security Studies. Available at: <http://www.thearcticinstitute.org/2012/12/dimensions-of-oil-and-gas-development.html> (accessed 25.09.15).

Appendix 1: Analyseramme

I det følgende er angivet de spørgsmål som udgør strukturen for analysen under hvert af de tre udvalgte temaer. Det er således disse spørgsmål forskerne har stillet sig selv og forsøgt at besvare i hver del af analysen.

Borgerinddragelse – analysespørgsmål:

Grundlæggende krav

- Hvornår i processen (både kulbrinteproses og MV-proces) skal der finde borgerinddragelse sted? Er det formuleret hvilke spørgsmål hvert tilfælde af inddragelse handler om? Hvem er ansvarlig for at afholde borgerinddragelsen?

Metodekrav

- Er der krav til brug af bestemte metoder til borgerinddragelse? Er der krav om brug af specifikke medier og kommunikationskanaler til inddragelsen? Er der stillet krav til hvilket sprog inddragelsen skal finde sted på? Er der krav til materialet som lægges til grund for inddragelsen (Indhold, længde, ikke-teknisk etc.)? Er der krav om at der skal stilles ressourcer til rådighed for deltagerne specifikt til at understøtte deltagelse (viden, data, penge, tid etc.)?

Frister

- Er der krav til hvor lang tid inddragelsen skal tage?

Deltagere

- Er det specificeret hvem der kan deltage? Er der udpeget specielt inviterede eller specielt stillede aktører? Er der krav om at specifikke interesser skal være repræsenterede? Er der udpeget aktører som er udelukket fra deltagelse? Stilles der krav eller mulighed for inddragelse af uafhængige eksperter i MV-processen?

Mandat og anvendelse

- Er der krav om at der skal svares på henvendelser/indlæg i processen? Hvem skal svare? Skal det beskrives hvordan henvendelser/indlæg er anvendt i beslutningsprocessen? Hvilket niveau af participation lægges der op til?

Klagesystem

- Er der mulighed for at klage? Hvis ja, hvad kan der klages over? Til hvilken instans kan der klages? Hvem kan klage? Hvor lang er klagefristen? Har klagen opsættende virkning?

Datagrundlag og standardisering – analysespørgsmål:

Datagrundlag og -indsamling

- Er der krav om hvilken type data der skal bruges? Er der krav om monitorering og dataindsamling efter MV'en? Er der specifikke krav til dataindsamling? Er der krav om samarbejde/brug af lokale eller lokal viden i dataindsamlingen? Hvem har ansvar for dataindsamling?

Datadeling

- Hvem ejer evt. indsamlede data i forbindelse med MV'en? Er der krav om at indsamlede data skal offentliggøres? Er der krav til i hvilket format data skal offentliggøres? Er der en fælles platform for deling af data?

Miljøvurderingsmetoder – analysespørgsmål:

Brug af alternativer

- Er der krav om at der skal opstilles alternativer? Hvilke og hvor mange specifikke alternativer? Hvem skal opstille alternativer? Skal aktører inddrages i opstillingen af alternativer? Er der specifikke krav om hvordan alternativerne skal bruges i vurderingerne?

Vurdering af væsentlighed

- Er vurdering af væsentlighed en del af MV-lovgivningen? Er der udpeget specifikke metoder eller kriterier til vurdering af væsentlighed? Er der krav til hvem der skal deltage i vurderingen af væsentlighed?

Appendix 2: Oversigt over analyserede dokumenter

Grønland:

- Inatsisartutlov nr. 7 af 7. December 2009 om mineralske råstoffer og aktiviteter af betydning herfor. (Råstofloven)
- Guidelines to environmental impact assessment of seismic activities in Greenland Waters, 2nd edition, NERI Technical Report no. 785, 2010
- BMP Guidelines – for preparing an Environmental Impact Assessment (EIA) report for activities related to hydrocarbon exploration and exploitation offshore in Greenland.
- Amendment to Guidelines: New Deadline for Submission of Scope of Project: 1 December 2014. Hentet på:

http://www.govmin.gl/images/stories/petroleum/approval_offshore/Notice_new_deadline_for_scope_of_project_31_10_14.pdf

- BMP Guidelines – for preparing an Environmental Impact Assessment (EIA) report for activities related to hydrocarbon exploration and exploitation off shore Greenland, Hentet på: www.govmin.gl/images/stories/petroleum/BMP_EIA_Guidelines_Jan_2011.pdf

Danmark:

- BEK nr 632 af 11/06/2012. *Bekendtgørelse om VVM, konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter ved efterforskning og indvinding af kulbrinter, lagring i undergrunden, rørledninger m.v. offshore.* København: Folketinget
- LBK nr 960 af 13/09/2011. *Bekendtgørelse af lov om anvendelse af Danmarks undergrund.* København: Folketinget

Norge:

Norwegian Ministry of the Environment. 2003. *Environmental Impact Assessment.* Oslo

FOR-1997-06-27-653. *Forskrift til lov om petroleumsvirksomhet.* Oslo: Olje- og Energidepartementet

Canada:

Canadian Environmental Assessment Act, 2012. Minister of Justice

Alaska:

- BOEM, 2008. *National Environmental Policy Act, handbook H-1790-1.* Washington
- DOE, 2008. *NEPA and You, A Guide to Public Participation.* Washington

- *A citizens guide to the NEPA, Having Your Voice Heard.* Hentet på: www.boem.gov/uploadedFiles/BOEM/Environmental_Stewardship/Environmental_Assessment/NEPA/Citizens_Guide_Dec07.pdf.

Appendix 3: Resultater af dokumentanalyse i skemaform

Resultaterne af dokumentanalysen er sammenfattet i nedenstående skemaer hvor de kan sammenlignes.

Borgerinddragelse – grundlæggende krav					
Spørgsmål	Grønland	Danmark	Norge	Canada	Alaska
På hvilke trin i VVM-processen skal der finde borgerinddragelse sted? Og med hvilket fokus?	Scoping: Udkast til Terms of Reference. VVM-redegørelsen: Udarbejdelsen af VVM-redegørelsen samt udkast til redegørelse. Såfremt revisionen af VVM-redegørelsen er af betydelig karakter, kan der stilles krav om en fornyet høringsproces.	Screening: Afgørelser om at der ikke er VVM-pligt offentliggøres VVM-redegørelsen: Oplysning om ansøgning og VVM-redegørelsen Endelig afgørelse: Tilladelse eller beslutning om ikke at give tilladelse	Udredningsprogram : I forbindelse med anmeldelsen udgives et udredningsprogram 'study programme' som er åbent for konsultation (forklaring af hvordan VVM'en gennemføres, hvilke miljøpåvirkninger og alternativer der medtages etc.). Det endelige program offentliggøres. VVM-redegørelsen: Forslag til VVM-redegørelse. Høring af berørte parter i forhold til evt. tillægsudredninger. Endelig afgørelse: Skal offentliggøres. Skal kommunikeres til de der har deltaget i VVM-processen	Screening: Projektbeskrivelsen og information om at den skal under screening. VVM-opstart: Opstarten af VVM-processen skal offentliggøres VVM-redegørelse: Den ansvarlige myndighed skal sikre at offentligheden har mulighed for at deltage Review panel: Ministerens afgørelse af om en VVM skal i review panel skal bl.a. baseres på hvilke public concerns der er. Beslutningen om at gennemføre et review panel skal offentliggøres på CEAs hjemmeside. Review panelet skal sikre at den information den bruger til VVM'en er offentlig tilgængelig. Desuden skal panelet afholde høringer. Review panelets rapport skal offentliggøres Endelig afgørelse: Skal offentliggøres	Scoping: I forbindelse med scoping Udkast til VVM: i forbindelse med høring af et udkast til EIA Endelig VVM: Efter udarbejdelse af den endelige EIS.

				på CEAA's hjemmeside	
<i>Er det formuleret hvilke spørgsmål hvert tilfælde af inddragelse handler om?</i>	Nej. Det er specificeret i Kapitel 13, § 61 at en tilladelse eller godkendelse kun kan meddeles på baggrund af en vurdering af aktivitetens eller anlæggets virkninger på naturen og efter, at offentligheden og berørte myndigheder og organisationer har haft "lejlighed til at udtale sig" derom.	Ikke specifikt i bekendtgørelsen. I Undergrundsloven er det i §28a specificeret at tilladelser til aktiviteter der kan påvirke miljøet i væsentlig grad kun kan meddeles efter den berørte offentlighed samt myndigheder og organisationer har haft lejlighed til at udtale sig.	<u>Udredningsprogram</u> : Ja. Hvilke temaer og alternativer der skal tages med i miljøvurderingen <u>VVM-redegørelse</u>: Ja. Hvorvidt miljøpåvirkningerne er tilfredsstillende behandlet i VVM-redegørelsen eller der skal laves tillægsudredninger. Input kan hjælpe projektejer med at tilpasse projektet.	<u>Screening</u>: Nej <u>Review panel</u>: Handler om public concerns – men i forhold til hvorvidt det skal til review panel	<u>Scoping</u>: Ja, det er specificeret i 'A Guide to Public Participation' at inddragelsen drejer sig om at få input til formulering af de spørgsmål der skal besvares i EIS'en.
<i>Hvem er ansvarlig for at afholde borgerinddragelsen?</i>	<u>Opslag på hjemmeside</u> Oplysning om indgivelse af en VVM-redegørelse bekendtgøres for offentligheden på Naalakkersuisut's hjemmeside eller på anden passende måde. Myndigheden er ansvarlig for offentliggørelse af endelig VVM. Naalakkersuisut kan stille krav til selskabet om inddragelse, hvis Naalakkersuisut finder det relevant.	Energistyrelsen	<u>Udredningsprogram</u> : Projektejer ansvarlig for forslag. Myndighed ansvarlig for offentliggørelse af endeligt program. <u>VVM-redegørelse</u>: Projektejer sender ud i høring. <u>Endelig afgørelse</u>: Myndighed	<u>Screening</u>: The Canadian Environmental Assessment Agency (CEAA) <u>VVM-opstart</u>: National Energy Board (responsible authority) <u>VVM-redegørelse</u>: National Energy Board (responsible authority) <u>Review panel</u>: Ministeren i forhold til offentliggørelse af review panelet + panelet når det kommer til høringerne	'Agencies' som søger om tilladelse til en aktivitet. Myndigheden BOEM har lavet en lang række EIS i forbindelse med olieefterforskning i hht. NEPA.

Borgerinddragelse: Metodekrav					
Spørgsmål	Grønland	Danmark	Norge	Canada	Alaska
Er der krav til brug af bestemte metoder til borgerinddragelse?	I forbindelse med offentliggørelse af VVM er der krav om at der afholdes borgermøder (public consultation meetings) indenfor høringsperioden på 8 uger.	Offentliggørelse og høring.	<u>Udredningsprogram</u> : Som en del af udredningsprogrammet skal der redegøres for hvordan VVM'en gennemføres og særligt den information og inddragelse der vil blive lavet for berørte grupper <u>VVM-redegørelse</u> : Høring.	<u>Screening</u> : Skal advisere offentligheden om muligheden for at kommentere samt hvor de kan indberette kommentarer <u>Review panel</u> : Høring som skal afholdes på en måde som tilbyder alle interesserede en mulighed for at deltage <u>Registeret</u> : Det skal organiseres og drives på en måde som sikrer nem offentlig adgang til det. CEEA skal udlevere en kopi af dokumenter der bliver efterspurgt.	Offentligheden kan deltage i NEPA processen ved at deltage høringer eller offentlige møder og ved at indsende kommentarer.
Er der krav om brug af specifikke medier og kommunikationskanaler til inddragelsen?	Offentliggørelse på Naalakkersuisut's hjemmeside i forbindelse med forhøring af ToR. I forbindelse med offentliggørelse af VVM rapporter sker der igen opslag på Naalakkersuisut's hjemmeside Den endelige godkendelse af aktiviteten offentliggøres ligeledes på	På <u>Energistyrelsens hjemmeside</u> offentliggøres: Screeningsafgørelse, oplysning om ansøgning og VVM-redegørelse samt endelig afgørelse. I <u>landsdækkende aviser</u> offentliggøres: Oplysning om ansøgning og VVM-redegørelse samt endelig	<u>VVM-redegørelsen</u> : Skal offentliggøres i Norsk Lysingsblad at den er i høring. Materiale skal offentliggøres på internettet.	<u>Screening</u> : Oplysninger om projektet samt høringen skal lægges på CEEA's hjemmeside <u>VVM-opstart</u> : Oplysninger om at VVMprocessen opstartes skal lægges på CEEA's hjemmeside <u>Endelig afgørelse</u> : Skal lægges på CEEA's hjemmeside	Nej

	Naalakkersuisuts hjemmeside	afgørelse.		Der skal etableres (er etableret) et centralt register hvor projekt filer samles – for at sikre offentlig adgang til fortegnelser (om VVM. Projektfiler indeholder: alt der er lagt på internettet, projektbeskrivelse, rapporter, kommentarer fra offentligheden, follow-up program, information om afbødende tiltag. Følgende skal offentliggøres på internettet: beskrivelse af hvad der skal indgå i VVM/ToR, VVM-rapporten, afgørelser, indkaldelser til offentlig deltagelse.	
<i>Er der stillet krav til hvilket sprog inddragelsen skal finde sted på?</i>	Den endelige rapport skal offentliggøres på Engelsk og Grønlandsk.	Nej	Nej		Nej, men det er dog angivet i NEPA håndbogen at en inddragelses strategi skal tage hensyn til sprog eller kulturelle barrierer. Og at møder skal holdes på måder som akkommoderer kultur, tradition, værdier og kommunikations-metoder
<i>Er der krav til materialet som lægges til grund for inddragelsen?</i>	Nej	VVM-redegørelsen: Krav om at det skal offentliggøres sammen med VVM-	VVM-redegørelsen: Redegørelsen samt så vidt muligt baggrundsmateria	Screening: Resumé af projektbeskrivelsen	Der er krav til scopingfasen, hvor et Notice of intent (NOI) skal offentliggøres. Der er i håndbogen

		redegørelsen hvor evt. medfølgende materiale kan findes, tekniske rapporter etc. Krav til indhold af <u>endelig afgørelse</u>: Indhold af afgørelse, eventuelle vilkår, begrundelse for afgørelsen, oplysninger om den offentlige høringsproces, beskrivelse af afbødende foranstaltninger ("om fornødent")	le		angivet, hvilke dokumenter der skal ligge sendes ud med dette NOI inklusiv: En beskrivelse af formål og behov samt beskrivelse af den ansøgte/foreslåede handling og mulige alternativer. Hvis der er manglende oplysninger i sagen skal årsagen være præsenteret klart . En beskrivelse af den planlagte scoping proces inklusiv områdefrænsning, planlagte møder, tid og sted samt beskrivelse af allerede afholdte møder. Kontaktoplysninger på kontaktpersoner.
Skal der stilles ressourcer til rådighed for deltagerne specifikt til at understøtte deltagelse?	Nej	Nej	Nej	CEAA skal oprette et "participant funding programme" som finansierer offentlighedens deltagelse i forbindelse med et review panel.	Borgere har mulighed for at bede om 'appel' En appel er en mulighed for at få udført et review af EIS procedurer og dokument vha. et uafhængigt review board. Herefter skal den statslige institution: Secretary of the Interior træffe en afgørelse i sagen.

Borgerdeltagelse: Frister					
Spørgsmål	Grønland	Danmark	Norge	Canada	Alaska
Er der krav til hvor lang tid inddragelsen skal tage?	Ja, 35 dages høring omkring ToR. Mindst 8 ugers høringsfrist for VVM rapporter.	<u>VVM-redegørelsen:</u> Ja, mindst 8 uger	<u>Udredningsprogram:</u> Der sættes en rimelig frist for udtalelser, minimum seks uger. <u>VVM-redegørelse:</u> Der sættes en rimelig frist for udtalelser, minimum seks uger. Forelæggelse af tillægsudredninger minimum to uger.	<u>Screening:</u> Offentligheden har 20 dage til at indsende kommentarer	Ja, 45 dage for høring af udkastet til EIS som minimum, men der kan kræves længere perioder 30 dages høringsfrist for den endelige EIS.

Borgerdeltagelse: Deltagere					
Spørgsmål	Grønland	Danmark	Norge	Canada	Alaska
Er det specificeret hvem der kan deltage?	I lovgivningen anvendes termen 'offentligheden'	I lovgivningen anvendes termen 'offentligheden'. Herudover berørte myndigheder og organisationer. I §15 anføres at der i "fornødent omfang" skal indhentes udtalelser om de udarbejdede VVM-redegørelser fra Naturstyrelsen samt Miljøstyrelsen.	<u>Udredningsprogram</u> : Skal sendes direkte til berørte myndigheder og interesseorganisationer. Endeligt program sendes til de der har indgivet udtalelser. <u>VVM-redegørelse</u> : Sendes til berørte myndigheder og interesseorganisationer. Evt. tillægsudredninger forelægges (til udtalelse) berørte myndigheder og de der har givet høringssvar. <u>Endelig afgørelse</u> : De der har deltaget i VVM-processen	<u>Screening</u> : Nej Det er udpeget at den ansvarlige myndighed har pligt til at samarbejde med andre berørte myndigheder <u>Review panel</u> : Alle interesserede parter	Nej
Er der udpeget specielt inviterede eller specielt stillede aktører? (er der f.eks. nogen der er specielt høringsberettigede)	Nej	<u>VVM-redegørelsen</u> : Sendes til berørte myndigheder og organisationer	Ved grænseoverskridende effekter: Påvirkede stater skal have tilsendt udredningsprogrammet samt konsekvensudredningen til udtalelse.	<u>VVM-redegørelse</u> : Der kan etableres et review panel bestående af en eller flere medlemmer som er uvildige, uden interessekonflikter i forhold til projektet samt som har viden og erfaring vedr. projektet og dets miljøeffekter. <u>Review panel</u> : Panelet kan indkalde vidner som skal aflægge	Ja alle grupper af oprindelige folk, folk der tilhører 'tribes' og lokale i området.

				vidneberetning mundtlig eller skriftligt.	
<i>Er der krav om at specifikke interesser skal være repræsenterede?</i>	Nej	Nej	Nej	<u>VVM-redegørelse:</u> Det er udpeget at VVM-en KAN tage hensyn til community knowledge og aboriginal traditional knowledge.	Nej ikke udover de ovenfor nævnte grupper.
<i>Er der udpeget aktører som er udelukket fra deltagelse?</i>	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
<i>Stilles der krav eller mulighed for inddragelse af uafhængige eksperter i MV-processen?</i>	Nej	Nej	Nej	<u>VVM-redegørelse:</u> Der kan etableres et review panel bestående af en eller flere medlemmer som er uvildige, uden interessekonflikter i forhold til projektet samt som har viden og erfaring vedr. projektet og dets miljøeffekter. <u>Review panel:</u> Panelet kan indkalde vidner som skal aflægge vidneberetning mundtlig eller skriftligt.	Ja via appel-retten. Denne er også nævnt under 'særlige resourcer. Borgere har mulighed for at klare eller bede om 'appel' En appel er en mulighed for at få udført et review af EIS procedurer og dokument vha et uafhængigt review board. Herefter skal den statslige institution: Secretary of the Interior træffe en afgørelse i sagen.

Borgerdeltagelse: Mandat og anvendelse					
Spørgsmål	Grønland	Danmark	Norge	Canada	Alaska
Er der krav om at der skal svares på henvendelser /indlæg i processen?	I praksis foretager operatøren efter høringen en revision af VVM-redegørelsen og udarbejder en hvidbog hvor det fremgår hvordan høringssvar er taget i betragtning.	Nej.	Myndigheden kan på baggrund af høringen af VVM-redegørelsen kræve tillægsudredninger/ yderligere dokumentation af ansøger.	Nej	Ja, men det er kun, hvad der kategoriseres som 'relevante' input. Der er en liste over hvad der forstås ved relevante input og en liste over hvad der forstås som 'ikke relevante' input. Der skal ikke svares direkte til personerne, men laves en oversigt over hvem der har deltaget i høringer mv og gives en oversigt over emnerne rejst.
Hvem skal svare?	Ansøger / Selskabet. Miljøstyrelsen for Råstofområdet vurderer i samarbejde med DCE og GN om der er svaret tilfredsstillende. Myndigheder samt DCE/GN kan supplere selskabets besvarelse.		Den ansvarlige myndigheden = Oljedepartementet		
Skal det beskrives hvordan henvendelser /indlæg er anvendt i beslutningsprocessen?	Nej	Krav om at der med afgørelsen skal følge "de vigtigste begrundelser og overvejelser der ligger til grund for afgørelsen, herunder oplysninger om den offentlige høeringsproces".	<u>Udredningsprogram</u> : Når myndigheden fastlægger udredningsprogram skal der redegøres for hvordan udtalelser er vurderet og hvordan de er varetaget i programmet. <u>Endelig afgørelse</u> : I den endelige afgørelse skal der redegøres for hvordan VVM samt input fra høringer er evalueret og	<u>Screening</u> : I screeningen skal kommentarer fra offentligheden tages i betragtning <u>VVM-redegørelse</u> : I redegørelsen skal kommentarer fra offentligheden tages i	Dette er ikke specificeret i lovgivningen, men anbefales i håndbogen og andre steder.

			hvordan miljøpåvirkninger afspejles i afgørelsen.	betragtning. VVM-redegørelsen skal indeholde information om hvem der har været inddraget og hvilken information de har fået <u>Review panel:</u> Der skal i VVM-rapporten være en opsummering af indkomne bemærkninger fra offentligheden	
Hvilket niveau af participation lægges der op til?	Ordet 'Consultation' anvendes og er gennem høringer inkl. kommentarer. Borgermøderne er kun formelt et krav om at der holdes informationsmøder.	Konsultation	<u>Udredningsprogram + VVM-redegørelse + tillægsudredning:</u> Konsultation <u>Endelig afgørelse:</u> Information	<u>Screening:</u> Konsultation <u>VVM-opstart:</u> Information <u>Review panel:</u> Konsultation <u>VVM-redegørelse:</u> Konsultation	Høringen inkl. kommentarer er konsultation. Det er beskrevet at det overordnede formål er at alle der muligvis kan blive berørt skal vide hvad der foregår.

Borgerdeltagelse: Klagesystem					
Spørgsmål	Grønland	Danmark	Norge	Canada	Alaska
Er der mulighed for at klage?	Der er ikke angivet klagemulighed	Ja, over afgørelsen	Klagebestemmelser er fastlagt i Forvaltningsloven, men kun for 'enkeltvetak'. Det er specificeret i forskriften til petroleumsloven at afgørelserne om udredningsprogram samt den endelige afgørelse ikke er 'enkeltvedtak' – dermed er der ikke klageret.	Nej	En beslutning vedrørende EIS hvad enten det drejer sig om beslutning om at der ikke skal laves EIS eller andet kan påklages.
Hvis ja, hvad kan der klages over?		De miljømæssige forhold i afgørelsen			Både beslutning, procedure og EIS indhold kan påklages.
Hvem kan klage?		Enhver med en væsentlig og individuel interesse i afgørelsen + lokale eller landsdækkende organisationer der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål + lokale og landsdækkende organisationer som varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører disse.			En 'kvalificeret' person.
Til hvilken instans kan		Energiklagenævnet			Secretary of the Interior

<i>der klages?</i>					
Hvor lang er klagefristen?		4 uger efter offentliggørelsen af afgørelsen			30 dage efter offentliggjort final EIS.
Har klagen opsættende virkning?		Er ikke specificeret	-		Er ikke specificeret

Brug af alternativer					
Spørgsmål	Grønland	Danmark	Norge	Canada	Alaska
Er der krav om at der skal opstilles alternativer?	Nej, der er ikke nævnt noget om alternativer i VVM-lovgivningen. I praksis arbejdes der med alternativer på visse områder via kravene om BAT og BEP.	Ja	Ja	Ja	Ja
Hvilke og hvor mange specifikke alternativer?	Ikke relevant	De væsentligste alternativer samt 0-alternativet.	De relevante alternativer samt 0-alternativet.	De alternativer der er teknisk og økonomisk mulige.	No Action Alternative skal inkluderes (0-alternativet).
Hvem skal opstille alternativer?	Ikke relevant	Ansøger	Ansøger	Ansøger	Ansøger
Skal aktører inddrages i opstillingen af alternativer?	Ikke relevant	Det er der ingen specifikke krav om.	Det er der ingen specifikke krav om.	Det er der ingen specifikke krav om.	Det er der ingen specifikke krav om.
Er der specifikke krav om hvordan alternativerne skal bruges i vurderingerne?	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej, men det er angivet at disse skal opstilles og tages i betragtning tidligt i processen, hvor der skal ske en afgrænsning af alternativer så hurtigt som muligt, så ressourcer anvendes til at undersøge realistiske og relevante alternativer.

Vurdering af væsentlighed					
Spørgsmål	Grønland	Danmark	Norge	Canada	Alaska
Er vurdering af væsentlighed en del af MV-lovgivningen?	Der er ikke et specifikt krav til vurdering af væsentlighed. Regelsættet er meget eksplicit og det giver det indtryk, at der ligger en væsentlighedsvurdering forud for udpegningen af parametre der skal medtages. At alle parametre anses for potentielt væsentlige. Der er en implicit væsentligheds-vurdering i udpegning af VEC's som identificeres i SEIA'erne og deri er vurderet 'væsentlige'.	Ja, i forbindelse med screening, scoping, vurdering og afbødning.	Ja, i forbindelse med vurderingen.	Ja, i forbindelse med afbødning og beslutning.	Ja, i forbindelse screening og vurdering.
Er der udpeget specifikke metoder eller kriterier til vurdering af væsentlighed?	Se ovenfor	Der er givet anvisninger til beskrivelsen af væsentlige påvirkninger.	Nej	Nej	Der er givet anvisninger til beskrivelsen af væsentlige påvirkninger.
Er der krav til hvem der skal deltage i vurderingen af væsentlighed?	Nej	Nej	Nej	Kun i forhold til beslutningen hvor det er NEB samt evt. guvernør in council	Nej

Datatyper og indsamling					
Spørgsmål	Grønland	Danmark	Norge	Canada	Alaska
<i>Er der krav om hvilken type data der skal bruges – eksisterende data, data fra kontinuerlig monitoring, data indsamlet specifikt til MV'en?</i>	Der skal udarbejdes en støjmodel. Naalakkersuisut kan i henhold til Råstoflovens kapitel 15 §74 stk. 2 "bestemme at yderligere materiale til brug for vurdering af virkningerne på miljøet (VVM) skal tilvejebringes, eller at den VVM-forpligtede skal foretage yderligere undersøgelser eller vurderinger af nærmere bestemte forhold, som har betydning for vurderingen af virkningerne på miljøet." Det kendetegner regelsættet at der altid er mulighed for at Naalakkersuisut kan fremsætte specielle krav i det enkelte tilfælde. Dermed er det også svært at se hvad minimumskraverne er.	Nej, der er krav om "de data der er nødvendige for at konstatere og vurdere de væsentlige indvirkninger, projektet kan forventes at få på miljøet.	Nej	Det er specificeret at den ansvarlige myndighed kan kræve at få indsamlet den information de mener er nødvendig. Herunder kan de bede bygherre om at udføre studier og indsamle information. I Canada er der i en vejledning til ansøgning forslag til hvilke typer af data der kan bruges til at beskrive baseline for miljøvurderingen. Dette omfatter feltstudier, sejlruiter, databaser, feltmålinger af luftkvalitet eller støj, remote sensing information, litteratur, data på fornybare ressourcer, ekspert-lokalsamfunds- og traditionel viden igennem interviews, statistik.	Der er ikke specifikke krav, der henvises til at relevant data skal anvendes.
<i>Er der krav om monitoring og dataindsamling efter MV'en?</i>	Krav i vejledning om, at der som appendix til VVM-redegørelsen skal være planer for monitoring af emissioner og udledninger, miljøpåvirkninger fra rutine aktiviteter og miljøpåvirkninger fra ulykker	Ja, krav om at der skal være en beskrivelse af hvordan ansøgers kontrol af indvirkningerne på miljøet i området kan gennemføres.	Nej	Der er krav om at der skal opstilles et overvågningsprogram. Der laves overvågning af om projekterne lever op til kravene i godkendelsen.	Der er krav om overvågning. Det er miljøvurderingen s resultater der skal identificere de relevante parametre.
<i>Er der specifikke krav til dataindsamling?</i>	Nej, men myndighederne har implicit mulighed for at stille krav – se neden for.	Nej	Oliedirektoratet kan stille krav om specielle tiltag for at fremskaffe oplysninger	Nej	Nej

<i>Hvem har ansvar for dataindsamling?</i>	Operatøren har ansvaret for dataindsamlingen. Der skal laves et dataindsamlingsprogram som godkendes af myndighederne, som derfor også har mulighed for at stille krav til	Ikke specificeret, men implicit at det er projektejer da der skal sendes en ansøgning ind.	Ikke specificeret, men implicit at det er projektejer da der skal sendes en ansøgning ind.	Ikke specificeret, men implicit at det er projektejer da der skal sendes en ansøgning ind.	Ikke specificeret, men implicit at det er projektejer da der skal sendes en ansøgning ind.
<i>Er der krav om samarbejde/brug af lokale eller lokal viden i dataindsamlingen?</i>	Nej	Nej	Nej	Nej. Dog et forslag om brug af lokal og traditionel viden i vejledningen i forhold til baseline data.	Nej

Datadeling					
Spørgsmål	Grønland	Danmark	Norge	Canada	Alaska
<i>Hvem ejer evt. indsamlede data i forbindelse med MV'en?</i>	Selskabet skal dele data med Naalakkersuisut og DCE. GN varetager det offentliges databasefunktion og distribuerer relevante data blandt andet til NunaGIS.	Ikke specificeret	Ikke specificeret	Ikke specificeret	Ikke specificeret
<i>Er der krav om at indsamlede data skal offentliggøres?</i>	Ikke udover VVM-redegørelsen	Ikke udover VVM-redegørelsen	Ikke udover VVM-redegørelsen	Ikke udover VVM-redegørelsen	Ikke udover VVM-redegørelsen
<i>Er der krav til i hvilket format data skal offentliggøres?</i>	Nej, men i praksis stilles krav om et format som DCE/GNs database kan håndtere.	Nej	Oljedirektoratet kan stille krav til dataformater for oplysninger (inden for økonomiske rimelige grænser) f.eks. den fysiske form, medie, datastruktur og emballage.	Nej	Nej
<i>Er der en fælles platform for deling af data?</i>	Ja, der er en database som DCE/GN driver for spatiale data hvor data fra SEIA og VVM placeres og kan bruges i andre sammenhænge	Nej	Nej	Nej	Nej

(tom side)

